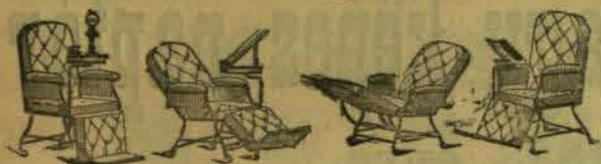

A legzelesterübb alkalmi ajándék: a Schöberl-féle egytetemes szék

90 változatos állásba könnyen helyezhető, egyintet salonnak, olvasó-, dohányzó-, roknant és betegszék, Chaiselongue-ty, gyermek-bölcső, kandelabó, támlány- és tolécoesi stb. mind egybe kényelmes párnákkal, 30 frttól feljebb. Mintarajzok, szövet és arjegyzekek kívánatra ingyen és bérmentve. ORVOSOKNAK: különlegességek műtét- és vizsgáló-székben, mindennemű betegkosik. 750

Schöberl Róbert, BUDAPESTEN, Harisich bazárja, 15. szám.

Magyarország legjobb és legbiztosabb sorsjegye

a 4% Tiszavölgyi sorsjegy.

Évenként 3 huzás.

Főnyeremény 811

100.000 forint.

Legközelebbi huzás már január 15.

Eldőm csak 12 havi részletre, a 10 forinttal.

Mindjárt az első részlejtetés letétele után a sorsjegy a vérv tulajdonát képezi, s a legközelebbi huzáson, január 15-én, minden nyeretményre egész egyedül jár.

bankház Budapesten LÖRY J., hatvani-utca 17. sz.

OLCSÓ KÖNYVEK.

Kaphatók

PETRIK GÉZÁ-nál Budapesten, Stáció utca 36. sz. a.

Szász Károly. A világirodalom époszai. 2 kötet. Diszköt. 4 frt 50 kr. — Bock, Das Buch v. gesunden u. kranken Menschen. 12. Aufl. Diszköt. 4 frt 80 kr. — Petőfi Sándor összes költem. 4 kötet, diszköt. (10 frt 50 kr. helyett) 6 frt. — Bayer P. az anyai János. Irodalomtört. tanulm. (1.50) 1 frt. — Fer ncz József. Tompa Mihály. (1.) 60 kr. — Szana Tamás. Cs. k. k. mai életrajza. 60 kr. — Currer Bell. A veszmádár. Regény a tengerész-életből. 3 kötet. 1 frt 80 kr. — Bias C. A verébosz. Tört. regény. 3 rész. 1 kötetbe kötve (3.) 1 frt 20 kr. — Szalay László. Államférfiak és szónokok könyve. 2 kötet (6.) 3 forint. — Ladányi Gedeon. A magyar királyság alkotmánytört. 2 kötet. (6.) 4 frt 50 kr. — Kapossy L. Hartmann pessimizmusa. A pessimismus tört. fejlődésének vázlatával. 30 kr. — Zschokke's sammtl. Novellen. 12 The in 4 eleg. Bänden. (9.60) 5 frt 50 kr. — Szabó D. Kis gyermekes anyák könyve. Családanyák s ifjú házaspárok szám. 40 kr. — Bozsányi M. Legtekélyesebb egytetemes kamatszámítói táblák (1.) 50 kr. — Rác Károly. A pozsonyi vértörvényesség áldozatai 1674-ben (1.50) 80 kr. — Szűcs Istv. Debreczen város tört. 3 kötet. (6.) 4 frt 80 kr. — Paulikovich L. Balassa Bálint Irodalomtört. elbeszélés 40 kr. — Nagy Sándor. Az angol nyelv levél szerinti oktatása. (10.) 5 frt. — Keeskeméti Jekészi tár. 3 kötet. (4.20) 3 frt. — Marikovsky G. Protest. balotti bucsuzatok. 2 kötet. (1.60) 1 frt. — Fabó András. Rajzok a magyar protestantizmus történelméből. (1.60) 1 frt. — Lukács Odón. Egyh. beszédek templ. és temetési haszn. (1.50) 1 frt 40 kr. — Palócz népköltemények. (1.) 50 kr. — Margallis Ede. Bácskai közmondások és szólások. 21 kr. — Szegő Mór. Penn és alatt Egény. 4 kötet. Vásonyköt. (5.60) 2 frt. Tolnay L. Az én ismerőseim. Beszélyek. Kötve frt 1.20.

Az itt elősoroltakon kívül kapható általam minden hazai és külföldi munka és szives megrendeléseket, legyenek azok bármily csekélyek, legnagyobb pontossággal teljesítek.

PETRIK GÉZÁ.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

A SEMITÁK ÉS ANTISEMITÁK

FELVILÁGOSÍTÁSUL ÉS MEGSZIVLELÉSÜL

ÍRTA

HOFFMANN MÓR.

Ára füzve 60 kr.

CHIOCOCA-LIKÓR

(Liquor chioceae fortificans) Tudományosan megvizsgálva, kiprobálva és bebizonyították általánosan, mint jelennek bizonyult, határozottan ártalmatlan.

életrendi szer, különlegesen pedig mint gyors és kellemes

ÉLÉNKRÍTÓ, (törzsi és erősítő a gyöngyűt élet)

IZOMERÓRE, az idegek és fesszerjék erősítő-sére; meglepő jótékonyan élető, élénkítő és tövirítő hatásában; különösen petyhüdt izomokkal, és illült gyöngyűi állapotokban.

Isét tekintve, felismerjük a legfinomabb asztali likőrökkel. Számítalan elismerő és köszönő írtak szüntelenül, a chioceae likőr jelleseirel s azaz megtekintésé végett rendelkezésre állnak. Egy eredeti üveg, pontos használati utasítással minden nyelven, 3 frt o. 6. Posta- és csomagolási díj 20 kr. Fő szállító raktár: Weber K. gyógyszerár Bócs, VII. St. Ulrich-platz 4 (tovább minden levelével megrendelés intézendő).

Flóráktár: Weiss József gyógyt. és szemesorvos I. Tüchelen. Budapesten: Török József gyógyt. szer. király-utca 12. Triest: Foraboschi, gyógyt. szer. al Camello. Prága: Furst József, gyógyt. szer.; Lemberg: Boissier S., gyógyt. szer.; Linc: Ruppert, gyógyt. szer.; Sándor; Temesvár: Jahnke K. és Turczay J. gyógyt. szer.; Zágráb: Plank L. gyógyt. szer.; valamint minden jó nevű helyen és külföldi gyógyt. szer. ártán.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható

PROTESTÁNS UJ KÉPES NAPTÁR

1883-dik évre.

Szerkesztette

DÚZS SÁNDOR,

XXIX. évfolyam.

Ára füzve 50 kr.

FARTALOM: Kamatszámítás új pénzben. — Cselédbért árendát mutató tábla. — Naptár-rész jegyzéklapokkal. — Bélyegekről. — Vályi János, szatmári ref. egyházmegyei segédgondnok. (Arcképpel). — Az esperes unokája. Beszély. Könyves Tóth Kálmán-tól. — Anyai remény. Campbell Tamástól. Angolból: Faluhelyi Gábor. — Szász Domokos. (Arcképpel). — Egy öreg nemes. Elbeszélés. Bodon József-től. — A nyugodt öntudat. Bonyháy Benjamtól. — A Magyarországi ref. egyház 1881. okt. 31-től nov. 24-ig Debreczenben tartott országos zsinata. — Szegei Sándor, a tiszántúli ref. tanárogyesület elnöke. (Arcképpel). Géresi Kálmán-tól. — Első és utolsó. Elbeszélés. Bihar Kálmántól. — A szegei új ágost. hitv. evang. egyház. (Képpel). — A hármasszám. Szenté József-től. — A haldokló keresztény. Lamartinetól. Franciaából: Faluhelyi Gábor. — Böngezet egy máltaszázi (1760.) naptárból. — Auk M. — Auk M. atyának. Közli: Holeshammer István. — Protestáns egyházi tisztí névtár. — Tanodai névtár. — A Magyarországon tartatni szokott országos vásárokról jegyzéke. — Hirdetések.

Csász. kir. szabadalommal és porosz kir. miniszt. jóváhagyással.

Dr. BORCHARDT illatos növényesszappana, 30 év óta elismert legjobb mosdó-szer szép egészséges bőr nyeresére; eredeti csomagocskákban bepecsételve 42 krajczár. Dr. KOCH növényesszappana, elismert jellestű házi-szer hűtés, rekedtség, nyálkásodás és torokcarcolásnál, stb. 70 és 35 kros dobozokban. Dr. BÉRINGUER fügyőker-hajolaja, a haj és szakáll sűrítésére és fentartására, 1 palczák ára 1 forint. Dr. BÉRINGUER növényi hajfestőszere, valódián fest f. kete, barna és szőke színre; teljesen felszerelve kefével és eszésszel 5 frt. Dr. LINDES tanár növényi rudacs-koncsa, a haj fényet és ruganyosságát fokozza és zyszeremind az oldalhaj összetartására is alkalmas; e. deti darabokban 50 kr. Dr. HARTUNG chinahéj-olaja, a haj növesztése és szépségére, peccsételt és füvegben bélyegzett pagekben ára 85 kr.

Valamennyi fentebb elősorolt szal ezikk valódi minőségben a következő magyarországi raktárakban kapható: BUDAPESTEN: Török József gyógyt. a sz. lélekhez; Jezovitz M. gyógyt. a «magyar királyhoz»; Scholz János, városi gyógyt.; Kiss K., gyógyt. a «Kigyóhoz»; Szatya G., gyógyt. a szónoktárné; Wassik Ed., gyógyt. szer. tártára. Továbbá az udv. gyógyt. szer. tártára és Ráth P., gyógyt. Tabánban, Moldoványi, gyógyt. Ó-BUDÁN: Bakasi A. gyógyt. és Fruchaska J. kereskedésében.

- Alsó-Kubin: Tyroler József, Hirschfeld A. Arcud.: Elias Armin, Goldstein H. Rozsnyai M. gyógyt. H. Klemencz és Babbes. Balassa-Gyarmat: Havas Gyula, gyógyt. Bártfa: Toperczer A. T. gyógyt. Bekés-Csaba: Varságh Béla, gyógyt. Berettyó-Ujfalu: Vass Eng. Besztercebánya: Burda Károly, gyógyt. Boldogasszony: Klapsia P., gyógyt. Bonyhád: Straicher B. Breznóbánya: Zornai G. örökosi, gyógyt. Csáktornya: Báron Lipót. Csernov. Iz: Schmirch J. Debreczen: Csanak J., Geréb F. dr. Rothstein E., gyógyt. Ormós Ferencz. Eger: Buzáth Lajos, gyógyt. Esztergom: Rudolf M. F. Fszék: Dienes J. C., gyógyt. Facset: Hirschl Dávid. Földvár: Nádhera Pál. Gyöngyös: Vozáry T. gyógyt. Gyula: Orley István, gyógyt. Hajdu-Biszörény: Lányi M., gyógyt. Halas: Novák Rud., gyógyt. Hévíz-Mező-Vásárhely: Kiss Gyula, gyógyt. Igló: Hatis János, gyógyt. Ipolyás: Winter Sándor. Kaloosa: Horváth K., gyógyt. Károlyváros: Fröhlich Laj. gyógyt. Kaposvár: Laipczig Gy. Kassai: Eschwig és fia, Quirfeld K., Megay G. A., gyógyt. Wandraschek K., gyógyt. Strausa D. Keeskeméti: Molnár János, gyógyt. Késmárk: Molnár Ferencz, Gemersich K. gyógyt. Komárom: Belloni A. Kérméz: Ritter Lipót J. Léva: Bolemann E., gyógyt. Lippa: Csordás Sándor. Liptó-Rózsahegy: Makovics Péter. Liptó-Szt.-Miklós: Balló Lajos. Losoncz: Plichta Lajos, gysz. Lőcse: Klein Sándor. Mako: Nagy Adol., gyógyt. Marczali: Izsi Sándor. M.-Vásárhely: Hattler K. Miskolc: Mahr F. a «fekete kutya»-hoz. Munkács: Traxler Ferencz, gyógyt. Nádorvas: Dziembowsky gy. Nagy-Bánya: Haracek Józ. és fia. Nagy-Becskerek: Weiss A. Menzer Lipót, gyógyt. Nagy-Kanisza: Rosenfeld A. Rosenber Ferencz. Nagy-Károly: Ujházy István. Nagy-Kikinda: Neuhold K., Brettner Ernő, gyógyt. Nagy-Mihály: Lieblich M. gyógyt. Nagy-Róce: Nandrássy G. Nagy-Szeben: Stengel Sam. id. Mischbacher J. B., Moscher W. F. Nagy-Szombat: Houffel K. F. Nagy-Szt.-Miklós: Bartus Máté. Nagy-Várad: Janky J., Huzella M., Schön Miksa. Nyiregyháza: Pavlovitz Em. Szepők Alfréd, gyógyt. Nyitra: Kovács J., gyógyt. Tombor Kornél, gyógyt. Pápa: Bermüller Alajos. Pécs: Zach K., Obetko K., Pachter E. Pécel: Lumitzer Károly, gyógyt. Pozsega: Caillagh N. János, gyógyt. Pozsony: Henrici F. gyógyt., Grossmann A. F., Hrabant István. Putnok: Fekete E., gyógyt. szerész. Rozsnyó: Feymann A. Sátoralja-Ujhely: Szentgyörgyi Vilmos. Segesvár: id. Mischbacher J. B., Teusch J. B. Selence: Margóty János, Sztankay T., gyógyt. Szepsi-Szt.-György: Csutak Péter és fia. Sopron: Gráner Engén, gyógyt. szerész. Szabadka: Farkas J. Szamos-Ujvár: Plaestintár D., gyógyt. Szászbecs: Reinhardt J. K., gyógyt. Szathmár: Komka Kálmán. Szepes-Olaszi: Zlinszky József, gyógyt. Szeged: Baross Károly, gysz. Sz.-Udvarhely: Nagy-Szöfmosi Konez János Andr., gy. Székes-Fehérvár: Braun J. gyógyt., Dieballa Gy., gysz. Reimann Ignác. Szepes-Szombat: Gréb Ján., gyógyt. Szepes-Váralya: Steller N. Szolnok: Keeskassy Tódor, gyógyt. Temesvár: Jahnke K. M., gy. Emmer F., Tarezy István J., gyógyt., Fákiss J., Steiner Ferencz, gyógyt. Tormallya: Urszinyi Zsigm., gyógyt. Trecsén: Graug Zsigmond. Ungvár: Krausz Adolf. Uj-Vidék: Stefanovits L. Koda D. Varanó: Gaal A., gyógyt. Versecz: Moldoványi A., K. Fuchs János. Vessprém: Guthardt Tódor fia. Zenta: Zettin József. Zombor: Falcione Gusztáv, Sauerborn C., gyógyt. Zólyom: Stech Lajos gyógyt. Zsombolya: Gasparits I.

Óvás! Figyelmeztetünk a hamisításokra, különösen dr. Suin de Bontemard illatos fogszerájára s a dr. Bochartt illatos növényesszappanára nézve. Több hamisított és hamisítások elárásítója már érzékeny pénzbüntetésekre lettek Bécsben és Prágában törvényszékiileg elítélve.

Raymond és Társa, cs. kir. szab. tulajdonosok Berlinben.

VASÁRNAPI UJSÁG

2-ik szám 1883.

BUDAPEST, JANUÁR 14.

XXX. évfolyam.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egyéb évrő 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK egytt: 1 félévre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egyéb évrő 8 frt félévre ... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egyéb évrő 3 frt félévre ... 3 * Külföldi előfizetőkhez a postaiilag megfizetendő világi és csatlakozó.

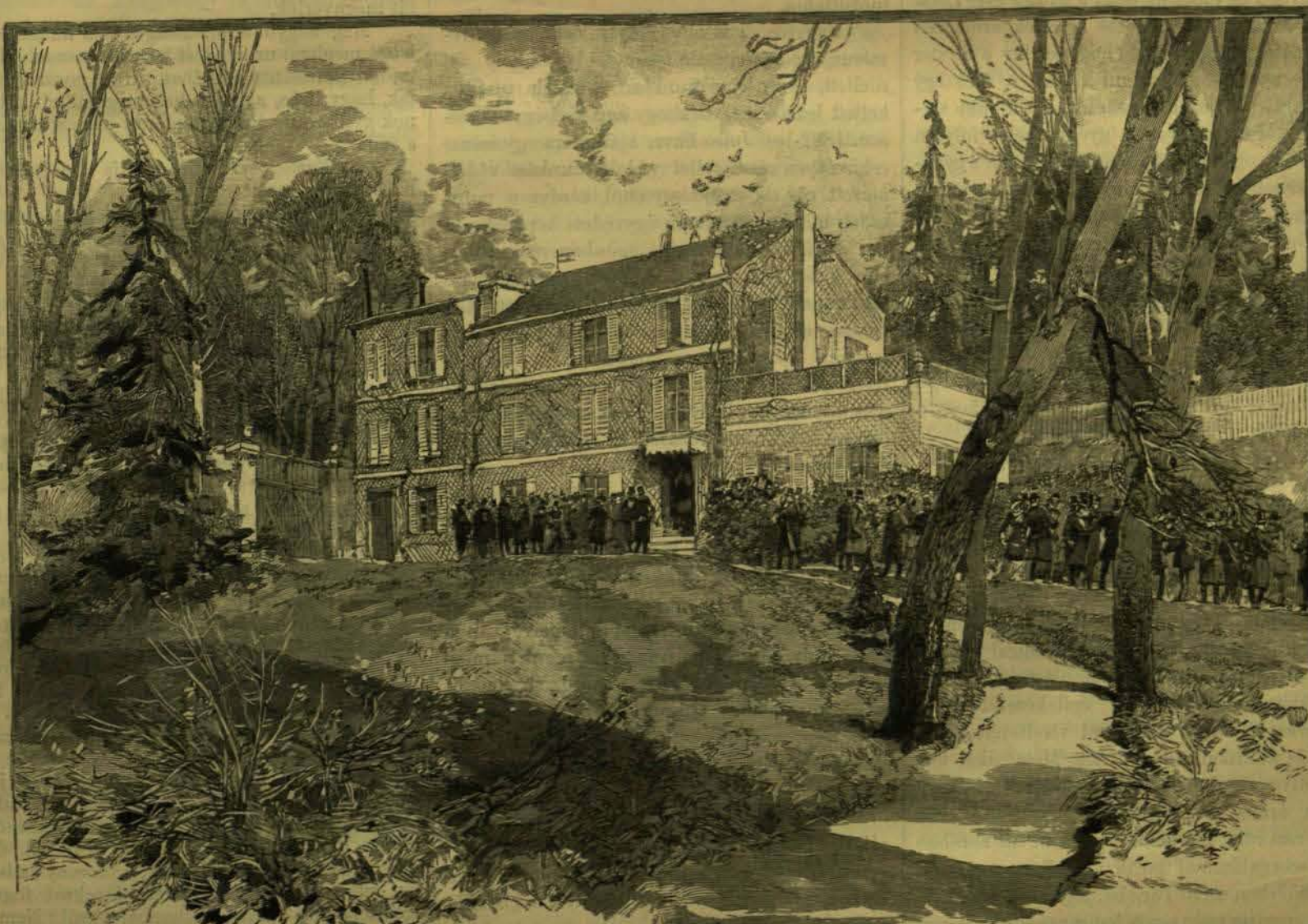
GAMBETTA ÉLETÉBŐL.

A FÉRFIKORA delén elhunyt franciaia államférfi életének nem egy oly mozzanata van, mely eleven emlékezetében él kortársainak, mint valami kitünően előadott szinpadijelenet, melyre évek múlva is úgy emlékezünk, mintha csak tegnap láttuk volna. A mióta az ismeretlenség ködéből kibontakozott, akár napról-napra lehetne követni egész életét. Annál kevésbbé ismeretes azonban s annál rugesezürb is lett életének ama része, mely túl van ama kódon: gyermekora, első ifjúsága.

Mint I. Napoleon nem, ugy Gambetta sem lön már születése által franciaia. Mint amaz, ugy ez is csak később lett olaszból franciaivá. Gambetta, midőn a Loire mellett Franciaországának diktátora lett, alig volt még tíz évesnél idősebb franciaia, miután csak az ügyvédi oklevél megnyerése után nyerte meg a franciaia indigenátust. Atyja, Gambetta József, e század elején költözött át olasz szülövárosából, Genuából, Cahors gascognei városba, hol mint fűszerkereskedő települt meg, nőül bevén egy drogista leányát, Massabié kisasszonyt, kitől egy évvel rá Leo; majd pár évvel később leánya, Benedette született.

Az öreg Gambetta, ki jelenleg mint vagyos magánzó, üzletétől visszavonulva Nizzában él, szintén nem közönséges ember. Nagy mértékével bir a természetes ékesszólásnak s társalgása ammyira tele van festői képekkel, találó hasonlatokkal, velős kifejezésekkel és szerencsés bonmot-kkal, hogy e tekintetben az ismerősök határozottan föléje helyezik az apát a fiúnak.

Az, hogy Gambetta zsidó származású lett volna, — noha ezt ő soha se látta szükségesnek határozottan visszautasítani, — nem egyéb, mint ellenségeinek koholmánya, melyet azért röpitettek világgá, hogy azok előtt, a kik nem

GAMBETTA VILLE D'AVRAY-I NYÁRI LAKA, A HOL MEGHALT.

Gambetta szülőháza Cahorsban.

saját értéke és érdemei szerint becsülik meg az egyént, ártsanak neki. A hirt Gambetta zsidó származásáról Lavalette «Assemblée nationale» című lapja bocsátá először világra, de nem mint határozott tudósítást, csak mint gyanút, mely lap 1877-ben tisztán abból a czélből alaptattott, hogy Gambetta ellen harcoljon.

Hasonló mese az is, mely Gambetta jobb szemének elvesztéséről száryra kelt. E mese szerint a gyermek Gambetta többszöri sikertelen kérés után, hogy vegyék ki a montfauconi papi iskolából, egy nap azt írta volna atyjának: «Ha el nem viszesz innen, kiszuroam a felszemet». «Eh, bolondság!» gondolá az apa s nem törődött vele, míg levélét nem kapott az igazgatótól, hogy a fiú csakugyan megtette azt a — bolondságot. De azért a szintén vasfejű apa «csak azért is» benhagyta a gyermeket, mire aztán nem sokára kapott egy másik levelet: «Apám, ha el nem viszesz innen, kiszuroam a felszemet is». Erre aztán nem volt sietősebb dolga, mint vinni a fiut esze nélkül. — Erre el lehet azt mondani: Si non e vero, e ben trovato. Gambetta szívós, makacs, kitartó akarat, melyet annyiszor volt alkalma kimutatnia, hihetővé tette a mesét, de nem volt benne egy szemernyi igaz. Szorgalmasabb, tanulmányosabb gyermek nem sok volt, mint ő; iskolakerülő nem volt soha. Jobb szemének elvesztése egyszerűen egy történet, hogy a nyolc éves Leon élénk kíváncsisággal nézte a velők szomszéd kécsináló műhelyében, hogyan fur a mester egy kék nyelűe lyukat, mi közben a furó egy szilánkjá elpattant s egyenesen a fiú jobb szemébe repült. Az ügyetlen gyógykezelés folytán szürke hályog képződött a sérült szem s gyakran okozott lokális fájdalomokat, melyek a másik felszemet is veszélyeztetni kezdték, a mi elkerülhetlenné tette, hogy a beteg szem kivételések s üvegsemmel helyettesítessék. Ez történt 1867-ben. S hogy mily ügyesen sikerült, bizonyítja az, hogy midőn Gambetta a hatvanas években hazánkat is meglátogatta, Rothfeld Soma, a «Üng. Lloyd» akkori szerkesztője, noha órákig volt vele, észre nem vevé, hogy a szeme hibás.

Az olasz származású fiúnak nevelése különben teljes franczia volt. Előbb a montfauconi kis katolikus szemináriumba küldték, anyja papnak szánta; de itt a gyermek oly rosszul érezte magát, hogy csak néhány hónapot töltött e helyen s mint tizenegy éves fiú a cahorsi lyceumba került, hol csakhamar könnyelmű hírebe esett, ki nagy mohósággal fekszik neki olvasmányainak s bámulatra gerjesztő mértékben meg is őrzi emlékezetében, a mit olvas. Különös szeretettel viseltetett a filozófiai és politikai művek iránt. Metafizikai tárgyu iránygyakorlatai a következtetés ele és szokatlan érettsége által már akkor föltűntek s tudva van róla, hogy már tizenhat éves korában nagy szorgalommal búttá Proudhon munkáit.

1857-ben ment Párisba, jogra s három évig volt a quartier latin egyik legünnepeltebb vezérégyénisége. Tanulmányaiiban buzgó volt egész

a telhetetlenségig s minden jelesebb tanárnak ő volt egyik legszorgalmasabb növendéke. S azonfelül is sokat olvasott, úgy hogy a franczia irodalomnak mindig a színvonalán állott. Még lapok olvasására is került ideje s mindig alapos tudomásával bírt a törvényhozó testületben folyó tárgyalásoknak. A tanulók kávéházaiban az ifjú óriások lelkes serege vette körül, mely áhítattal határos figyelemmel követte szellemének mesés szárnyalását, mit déli heves előadása tett még vonzóbbá, megkapóbbá. Erős, masszív testalkata csodás ellentétben állt szikrázó, élénk szellemével, s oly feltűnő és érdekessé tette, hogy saját körében már akkor is nagy hírneve volt, mielőtt föllépett volna a nagy események színpadán.

1860-ban a vizgák fényes eredményű letétele után megszerezte az ügyvédi gyakorlat jogosítványát. Még csak huszonkét éves volt akkor. Atyja erőnek erejével azt akarta, hogy Cahorsban nyisson irodát, mert mit csinál abban a tenger városban egy idegen fiatal ember minden protekció nélkül? De Leo Bizott magában s anyai nagynénje, Massabié Jennie még inkább bizott benne. E derék nő így szólt az apához: «Nem tudod, hogy miből segítsd tudat Párisban talán évekig? No jó, majd tudom én. Én is vele megyek s együtt lakunk. Én adok neki szállást, ételmet, — a többit majd beszerzi ő.» És úgy lön. Szerény szállást fogadtak a Rue Bonaparte egyik házában negyedik emeletén s a sok jó barát, ki az ifju Gambettát, később már előkelőbb lakáson is, meglátogatta, nem győzé eléggé magasztalni a derék «tata»-néni szeretelméltóságát, a ki az ő déli dialektusával, élénk mozdulataival, gascognei ételével, mikre oly büszke volt, oly nyájas szívességgel fogadta őket. A jó öreg asszony, ki Gambettát édes anyjaként szerette s később lapjához, a «Republique Française»-hez is ő szerezte be az első alapot, 1878-ban hunyt el azzal a boldogító tudattal, hogy hazájának egy nagy embert sikerült, ha nem is adnia, legalább jelentékenyen előmozdítania.

Ügyvédsége kezdő éveiben Gambetta Cremieux irodájában dolgozott, oly csekély díj mellett, hogy egy frankfurti franczia ujságba kellett leveleznie, csakhogy egy kis pénz keresen. 1862-ben Jules Favre ajánlatára egy összeküvésben részvétellel vállalt munkást védelmezett, oly sikerrel, hogy ettől kezdve a munkások mind a «felszemi ügyvédek» keresték.

Politikai jelentősége azonban csak 1868-ban kezdődik. Ez év halottak napján több köztársasági érzelmű egyen meglátogatta Cavagnac sírját a Montmartre-temetőben s korszorukat tett rá. Ez szimbolikus tüntetés volt III. Napoleon ellen, a kinek Cavagnac veszedelmes ellensége volt. Ekkor egy ismeretlen lépett föl, egy «agent provocateur», ki kérdezte őket, nem tudják-e, hol van Baudin sírja?

Baudin képviselő volt, a kit 1851. december 3-án egy torlaszon löttek agyon. Azt felelték, nem tudják, nem is hitték, hogy ebben a temetőben legyen. A titkos rendőrt azt válaszolta, hogy bizonyosan tudja, s ha a temetőt megkérdeik, bizonyosan megmondja, merre van a sír. A kis csoport a kapuörhöz ment, s megkapta a kért választ. Most minden nehézség nélkül megtalálták Baudin sírját. Az aramenők összecsoportosultak, ott rövid és mérsékelt beszéd után megszorították egymás kezét és szétváltak.

Másnap reggel a «Réveil», «Tribune» és a «Revue politique» leirták a temetői jelenetet s gyűjtést indítottak a Baudinnak emelendő sírkőre. Erre a kormány a lap tulajdonosai, köztök Delescluze ellen «tiltott egyezsége lépés és üzemek» végett pört indított. Ezt a kihágási

Gambetta balesete 8 éves korában.

minősítést csak a császárság találta ki és iktatta a büntető törvénykönyvbe.

A nyilvános tárgyalások ez ügyben 1868. nov. 13-án kezdődtek. A vádlottak védői Crémieux, Arago, Laurier, Jules Favre és Gambetta voltak. Gambetta Delescluzet védte. — A második nap Gambetta szólt.

Cremieux, Jules Favre, Arago és Laurier, Páris leghíresebb ügyvédei, úgy beszéltek mint ügyvédek, Gambetta ellenben mint politikus; ők csak védezők érdekében beszéltek, Gambetta pedig a közlekiismeret nevében szólt.

Gambetta első beszéde igen érdekes, nem mutat kezdőre, hanem más jellemző tulajdonságokkal bír, a melyeket Gambetta későbbi parlamenti beszédeiben megtalálunk. A mű meglep a rendkívüli öntudat, a fiatal ember csodálatos merészsége által, aki akkor még senki se volt s mégis a hatalommal oly parancsoló, kihívó módon beszélt, a mint azt csak egy miniszter vagy pártvezér szájából szoktuk hallani.

A beszéd kezdetén mindjárt így paczkázik Gambetta a törvényszékekkel: «Örízkezni fogok minden kifakadástól, mely védbeszédem félbeszakítását okozhatná s önöknek megadná a hatalmat a közbelépésre, hogy fölvállalt föladatomat ne teljesíthessem!»

E szavakkal határozott állást foglalt el a törvényszék ellen. Megmutatja a bírának, hogy bizalmatlanságot érez irántok, hogy azt hiszi, csak az alkalomra vártak, hogy megvonhassák tőle a szót s nem fogja nekik megadni azt a szívességet, hogy ily intézkedés jogának látszatát megnyerjék.

Még nagyobb biztosságot és a hallgatóság felett meglepő uralkodást tanúsított csakhamar, midőn Delescluze vádjában arra a pontra jutottak, hogy Bréa, az 1838-ban meggyilkolt tábornok gyilkosait védte. Gambetta visszautasította e vádat.

Az államügyész (félbeszakítja a szónokot): Ez nem új.

Gambetta: Mindig jó ily pöröket megújítani. S midőn a közönség tetszését nyilvánította, a következőket mondá: Legyenek nyugodtak, uraim, szükségem van hallgatásukra!

Figyelembe kell vennünk, hogy ez az ember, a ki így beszélt a törvényszéknek, az államügyészhez, a közönséghez, akkor csak harmincz éves volt.

Szónoki sikereinek tényezőjét ritka lélek-jelenléte képezi. Minden közbeszólásra élesen figyel, azonnal megragadja, s rögtön csipős, gyakran szenvedélyes módon vág vissza. Ha az ellenfél válaszol rá, Gambetta egy lecsapó sas erejével rohan rá s addig-addig vágja csőrrel, karmaival, míg meg nem öli.

Gambetta ugyanezen alkalommal december 2-ről beszélve, így szól: «Ez évfordulót minden esztendőben meg fogjuk ülni, minden évforduló halottaink napja lesz addig, míg országunk ismét uralomra jutva, önként s szabadon, egyenlőség és testvériség nevében nem fogja megbüntetni. (Hirtelen az államügyészhez fordulva.) Ön vállalt von?»

A császár ügyész: Hiszen ez már nem védbeszéd!

Gambetta: Jegyezze meg: nem felek jobban kicsinylésétől, mint fenyegetéseitől. Vádbeszéde végén ön — folytatá, — a következőleg szólt: Rendszabályokról fogunk gondoskodni! Hogyan? ön, eszszári ügyész, a törvényembere, ön meri mondani: rendszabályokról fogunk gondoskodni? Mily rendszabályokról? Nem fenyegetések ezek? Fenyegetések, mert a törvényt merjük védelmezni a törvény hivatalos őrjei ellen,

a kik megszégek. Hallja meg tehát utolsó szavamat: Elítélhetnek minket, de meg nem beszélhetnek, sem le nem tiporhatnak bennünket soha!

E védbeszéd, mely az akkori körülmények közt valóságos merénylet volt a császárság államrendje ellen, Gambettát, minden fiatalosága dacára, a helyzet magaslátára emelte.

Ettől kezdve már a történelem Gambettája áll előttünk, egész elhunytáig. A republikánusok zömének egy, mint fejének kedvence lesz. Nem kapazkodik vezérszerep után, de lassan-lassan mégis vezérré növi ki magát s midőn a császárság összeomlik: a nemzeti védelem kormányának, mely a legnevezetesebb republikánusokból alakul, ő is tagja, és pedig egyik legtekintélyesebb tagja lesz, belügyminiszter s neki jut a föladat, hogy 1870 szeptember 4-ikén a városháza ablakából a császár és családja trónvesztettségét s a köztársaság föllállítását Páris és Franciaország népének kihirdettesse.

Mint az új kormány tagja, határozottan a legerélyesebb, legelszántabb valamennyi társa között. S midőn Páris körülözönlő az ellenség tengerhada s a kormány egy bizottsága Toursban nem tesz egyebet, mint a kezét tördeli a nemzeti szerencsétlenség föltűt: a kormány lelket verni a nemzetbe, azt a végső ellenállás megkísérlésére föltűzelnem nem talál alkalmasabb embert, mint őt, a ki el is szánja magát a nehéz föladatra, a veszedelmes utra: léghajóra száll okt. 8-án. Rouenben megszáll s szerencsésen Toursba érkezik.

Hogy mit tett Toursban, azt a csodatettek közé jegyzi föl a történelem. A reménye-vesztett nemzetbe mintha egy varázsütésre szállt volna vissza az önbizalom. Hadak termettek elő a földből. Gambetta minden istenadta nap 5000 embert fegyverzett föl és állított ki a csatasíkra. Félmilliónál nagyobb sereg került ki a felerészben már ellenségtől megszállott országból, a mellett egy egész tüzerparkot állított föl az elveszett helyébe, ágyakkal, löszzerrel, erősített táborhelyeket, melyekben több százazernyi ujonczokat gyakoroltatott katonának, mielőtt az ellenség elé küldené. Lelkesítő manifesztumokat bocsátott ki a nemzethez, bátorító beszédek tartott a katonáknál s hogy emberföltűt volt, a mi erőt kifejtett, annak leghitelesebb tanúsága az a történelmi munka, melyet ellensége, a német tábori iroda a hadjáratról kiadott, mely műnek Gambettáról szóló fejezete hatalmasabb monumentuma az ő dicsőségének, semhogy azt azok, kik Franciaország legjobb fiainak hirdették magokat az ő rovására, s őt ez erőfeszítésért a nemzet megrontójának bélyegezték, megdönteni bírnák. Hazáját nem sikerült ugyan megmentenie, de megmentette becsületét.

Midőn a német hadak mind előbbre nyomultak dél felé, Gambetta, akkor már diktátor, Bordeauxból folytatta a kétségbeesett ellenállás nehéz művét; majd a hadjárat sorsának eldőlte után San-Sebastianba ment, felszámuzetésbe, mivel a békekötésbe Elzász és Lotharingia árán belenyugodni sehogy sem tudott.

Örök télenségre azonban nem kárhoztathatá magát s midőn Belleville, melyet azóta állandóan képviselt, megválasztá, ismét elfoglalá helyét a nemzetgyűlésben s megtevé a mi lehetetlennek látszott: köztársaságivá gurta át a franczia nemzetet.

Már mint a költségvetési bizottság elnöke ő volt a helyzet ura; annál inkább, miután a képviselő kamarának is elnöke lett. 1881. nov. 15-én már mint miniszterelnök tartá programmbeszédét: a demokratikus intézményekkel körülbástyázott respublika megszilárdítását hirdette föladatául.

Tudjuk, kormánya mily körülmények között bukott meg s tudjuk azt is, hogy e bukás

nem volt jelentékeny változtató hatással hatalmi állásán. Gambetta, mint bukott miniszter is a köztársaság reménye, elnöki székének kétségtelen örököse s a franczia fegyveren és területen ejtett csorba jövendő kiköszörölője gyanánt tekintetett.

A mi szabad ideje az állami gondok mellett fönmaradt, azt ville d'avray-i nyaralójában töltte. Ott lepte meg a halál.

Ville d'Avray állomás fél óra alatt érhető el Párisból. A meglehetősen primitív állomáson nyaranta számos bérkocsi várja a kiránduló párisiakat. Ville d'Avray- előkelő nyaraló hely; Marnes faluig kastélyok egész sora húzódik, gondosan ápolat parkoktól körveve. A falu külseje nagyon komoly hangulatot ébreszt, jól-lehet a nyaralók nem egyikében vidám élet folyik.

A falu nagyon csendes decemberben; igazán betegnek való. A csöndet alig zavarja meg más, mint a vonatok zakatolása, a gőzgép futtye.

Az a ház, melyben Gambetta lakott, Balzac, a híres regényíró egykori háza volt; tehát kétszeresen nevezetes ház. A nyaraló sokáig állt pusztán. Három évvel ezelőtt Gambetta egy fátyolos nővel jelent meg a faluban, s még ugyanaz nap megvette a házat s megalapította új otthonát. Gambetta itt teljes visszavonultságban élt. Senkiről és semmiről sem akart tudni. 1880. derekán maga beszélte, hogy felteszi szakmalkalapját s békákra megy horgászni. Három hét óta már nem volt titok, hogy Gambetta háztartását egy nő vezeti s ma már meg is nevezik e nőt. Léon asszony a neve, a ki meglötte.

A ville d'avrayiek naponként a levélhordó szolgál által értesültek Gambetta betegségről. Ez minden nap a vasuton hozta Párisból gazdája leveleit és lapjait. Mielőtt haza ment, mindig betért a falusi koresmába s jobb értesítést tudott adni, mint a legjobban értesült «Republique Française».

Párisból majd minden vonat új látogatókat hozott, képviselőket, újságírókat: de egyiket sem bocsátották be a beteghez. Hiába csongettak a nyaraló zöld kapuján; megjelent a kertészné, átvette tőlük névjegyüket, de nem bocsátotta be őket. Csak is az orvosokat eresztették be. A ville d'avrayi orvossal együtt őt orvos állt a beteg ágya körül. Talán sok is volt a jóból...

A halottas szoba, melynek képét bemutatjuk, még abban az állapotában van lerajzolva, melyben a nagy halott betegsége alatt volt. Elég nagy helyiség, határozatlan színű kárpitozással, egyszerű bútorrattal. Egy íróasztal, egy fiókos szekrény, egy asztal tele rakva orvos-ságos üvegekkel, poharakkal, egy könyvekkel tele rakott állvány: annyi az egész. Az ágy közepén áll, csak a fejtől érinti a falat. Balra egy régi rézkarex látható: Mirabeau alakja, kiterjesztett karokkal s két Rembradt-féle rézmetszvény. Az ágy körül gyertyák, az ágy terítők és szőnyegen virágcsokrok. Gambetta abban a helyzetben fekszik az ágyon, a mint lelkét kilehelte: feje kissé balra van hajolva. Színét meghalványítja a halál, de ajka szinte mosolyogni látszik, szeme nyitva, s ha nem volna olyan mozdulatlan, azt lehetne hinni, hogy él...

BÜCSÜ A TENGEERTŐL.

Isten veled, te nyájas tenger,
Virágozzanak partjaid;
A hajósok, a kik kikötnek,
Örömet mulassanak itt.

Habjaidon virag evezzen
A könnyű bárka s a hajó;
A világnak büszkén hirdesse,
Hogy partjaid mellől való.

Kék vizeden még sokszor csengjen
A szirén bújbájós dala:
Távol egy-egy ábrándos népdal,
Minő nekem megszólala.

Az idegen feledje el, hogy
Várja őt a honi vidék,
Szerelm és ifjúság álma
Vesztgesse meg a szívét.

Haj, velem is nem t'om mi történt!
Hiába mondják: menni kell.
A szirén dal magához haz még...
Nehezen válok tőled el.

DALMADY Győző.

MIERT ÁLLOTT VOLT MEG AZ ATOSFALVI ALSÓ MALOMKERÉK.*

— RAJZ. —

Az ám a szép malom!

Ott épült a faluvégén a rekettyés mellett. Két zsilipen négy nagy kerek dörömből telenyáron, szakadatlan egyformasággal hullatva otromba küllőiről a gyöngyöző vizet. Időváltás alkalmával elhallzik a zűgös a szomeződ faluig. A vízparton hatalmas jegenyek állnak tömött sorral, melyek közül az a véresefeszkes nagy fa reggelenként épen a záportartóra hánnya fekete árnyékát. Túl a vizen sűrű berek terül el, szövevényes, keskeny ösvényeivel, fűszeres, enyhe világával s édesen csattogó szép madárdalával.

Gyönyörűség körültekinteni.

Aztán annak a malomnak az udvara is olyan, mintha rajta minden nap heti vásár volna. Tele van szekérral s a jármok mellett kérdőzök sok lábas-jószágtól alig lehet járni. Több mag hull ott a földre, mint a mennyit másutt a garadra öntenek. Olyan kövér a molnár minden majorság, hogy még egy görfné is büszkén áruhatná bármelyik piacon.

Szóval: jól megy ott az élet!

Faragó Béni is abban a jövedelmes, szép malomban szolgált sok hosszu ideig. Szerette az egész vidék s mindenki csak úgy hitta: «a szöke molnárlegény». Pedig volt felesége s két apró gyermeke. Hanem hát a molnárlegény nem afféle ember, hogy egy kicsi házasságot mindjárt elvesztse a legénységét; «legény» marad az mindig, ha már nem lesz malommester.

Egy legényt sem szerette soha egy a molnár, mint őt.

Különben nála nélkül bajosan is hajtott volna annyi hasznót az az atosfalvi malom. Legjobban ő tudta vagni a követ az egész környéken, a mi pedig nem utolsó dolog ilyen mesteriség! Mert szégyelheti magát, a ki azt hiszi, hogy elég a malomban két nagy bolond követ valamely vésővel jól összeszurkálni, aztán meg ráborítani egymásra s törni velők a drága tiszta buzát.

Nem annyiból áll az!

Nagy tudományynal kell ám a követ banni, hogy aprón öröljön, gyorsan is öröljön s meg se perzselődjék alatta a szép liszt.

Ehhez már csak Faragó Béni értett igazában. Az ő köve alól olyan tiszt került ki, hogy a gazdasszonyok otthon többnyire azt hitték: vétségéből bizonyosan valamely szebb gabona lisztjét hozták haza nekik.

Pedig dehogyan esett ott afféle!

Csalogatták is eleget a szomszéd molnárak a mi emberünket. Hanem ő nem akart eltávozni onnan: Atosfalvához volt egész szíve nőve. Ott kezdte meg a mesterséget, ott lett molnárlegény, ott élt sok jó napot legénytársával, onnan házasodott, oda volt már szokva. A malomban is akármerre nézett, mindenütt találkozott valami emlékekkel, a mi a lelkének szerföltött jól esett. Ott a nagy oszloppa mellett varrta volt a katolikus kántor szunnyadó szolgálóját a tisztartó ur nagy kukoriczás szakjára.

* Főolvasztatt a Kisfaludy-társaság egyik utóbbi ülésén.

Jules Ferry Rochefort Arago Jules Favre
Glais-Bizoin Gambetta Trochu tábornok Pelletan Garnier Pages Picard
Crémieux

GAMBETTA MINT A NEMZETI VÉDELEM KORMÁNYÁNAK TAGJA. (1870. SZEPT.)

hoz. Itt a grádics alján az özvegy vámosnének pingált volt korommal olyan szép bajuszt, hogy mikor felébredt, szinte a vízbe ölte magát a szörnyű szegény miatt. Hát még mikor az a kérkedő czikmántori szász legény fogadott volt vele, hogy a zsilipen az utolsó kereket megállítja csupán pusztá kézzel! Most is elfogja a kacagás, ha eszébe jut: milyen szépen berpült a szász a zsilip alá.

De ki tudna mindent rendre felsorolni!

Épen a pünkösdi ünnep következett.

Annyi volt az őrlő, hogy a négy kerék már alig-alig győzte. Az őrlők egy része fenn sürgött-forgott a széles malompadon, más része alatt ült szerteszét a halomba rakott töméntelen zsákon, türelmesen várva, míg a sor rákerül. Egyes csoportokban vígan folyt a beszélgetés s

világos volt a hangos kacagásból, hogy a sok bohó tréfának se hossza, se vége.

Faragó Béni szorgalmasan járt-kelt, itt is, ott is vizsgálva a lisztet: nem kell-e valamelyik kereket fölebb emelni, vagy alább eresztetni? Szégyelte volna, hogy épen az ünnepre rontsa el az őrlőtjét valakinek.

Mikor azonban a harmadik lisztes-teknőhöz érkezett: egészen megzavarodva vette észre, hogy a teknő végénél üldögélő három asszony között igen különös dologról járja a szóbeszéd. Kipirulva morzsolgatta ujjai között a kő alól lefolydogáló finom, meleg lisztet.

Tette magát, hogy a beszéd nem igen érdekli, pedig alattomban ugyancsak oda feszítette a fülét minden egyes szónak.

Az öreg Bakó Eleknek csudálkozott erősen:

— Tudja a mennybéli jó isten, hogy hol kóborolt azóta. Legalább nyolcz esztendeig nem tudott arról ember. Hiszen még növendék leánya volt, mikor elhagyta az anyját. Bementek ketten a városba s nem jött többet vissza.

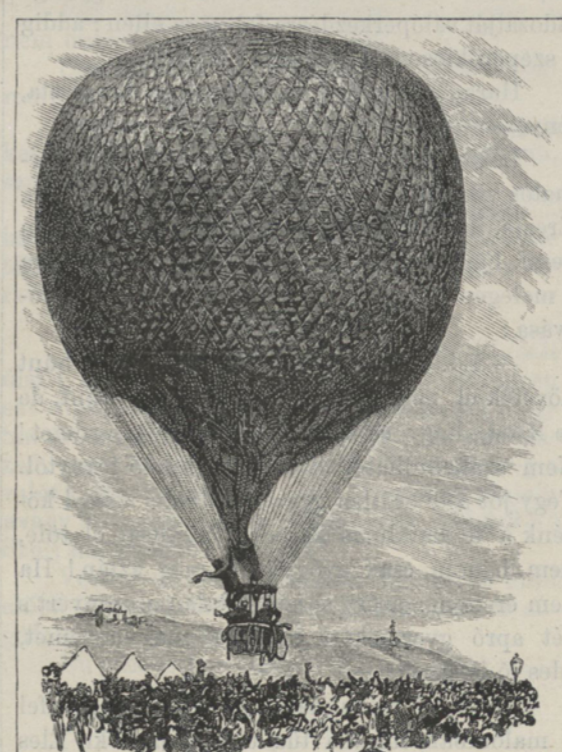
— Azt beszélt, mikor haza állott, — veté közbe a Rab Pista sovány felesége, — hogy valami özvegy grófné vette magához örökbe, mivel magtalan volt. Hiszem is, hogy megakadt a szeme rajta, mert formás, eleven fehérenp. Hanem aztán a grófné elhalt s a rokonok kitudták mindenből. E miatt szorult haza ismét a parasztek közé. Különből látszik is, hogy jó helyett kellett lenni: nagyon urias, sima beszéde van.

A beteges Siposné kételkedve rázta meg a fejét:

— Beszéljen kend annak, a ki nem szol-

Gambetta a párisi városház ablakából kihirdeti a köztársaság fölállítását. (1870. szept. 4.)

Gambetta léghajón elhagyja a körülzárolt Páris. (1870. okt. 8.)

Gambetta Toursban lelkesíti a katonákat. (1870. november.)

gált grófi háznál, ne nekem! Hát a grófnakl tanulta meg, hogy ugy kifesse magát? Mikor elment, sajnálta az ember, olyan rongyos volt, s most, a lellem istenem, szinte elrepül. Mintha kendert törnének, ugy zörög a sok szoknya rajta, mikor nagy gangosan megindul az utczán. Már én azt mondom, hogy annak a Deszkás Katinak a szeme sem áll jól. Nem adnék a becsületére egy irgalmas kiáltást.

Faragó Béninek megzadott a homloka, s olyan sebesen vágta a lisztet, mintha benne sietve keresne valamit.

Egyik asszony oda kiáltott:

— Tán bizony meg is akarod dagasztani itt ebben a helyben! Igen elkél az ünnepig, Béni.

Nem válaszolt erre a molnárlegény semmit,

hanem gyorsan felsietett a malompadra, s kikönyökölt a zsilipre nyíló szűk ablakon fr. ss levegőt színi.

Keservesen sóhajtott fel magában:

— Hej, mindenki csak rosszat mond felőle!

Nem is lehet megbotránkozni azon, hogy rosszul esett neki az előbb hallott beszéd, mert hát biz ő benne volt a Deszkás Kati hálójában.

Mikor az a lelketlen fehérenp kikopott már idegen földön minden ember szerelméből: haza vetődött és ez után a szegény boldogtalan ember után kezdett incselkedve járni, a míg kiforgatta eszéből egészen. Nem birt a sok csabító, gonosz szónak ellentállani, bár keserű harcot folytatott magával. Tudta, hogy bünt követ el isten ellen, maga, felesége, gyermekei ellen s kegyetlenül vádolta olykor a lelkiismeret.

Hiába volt minden erőlködése!

Deszkás Kati egyre csalta titokban a pénzt s hitegette ellenállhatatlan édes szavaival, bűnös csókjaival. Nem tudta ezt ugyan senki, még bár a felesége sem, de azért ő ott látta az elitelő szemrehányást minden ember arcán, a kivel csak összehozta sorsa.

Utoljára tehetetlenül vetette oda magát a vak véletlennek; nem bánta: történjek meg, a mit isten akar!

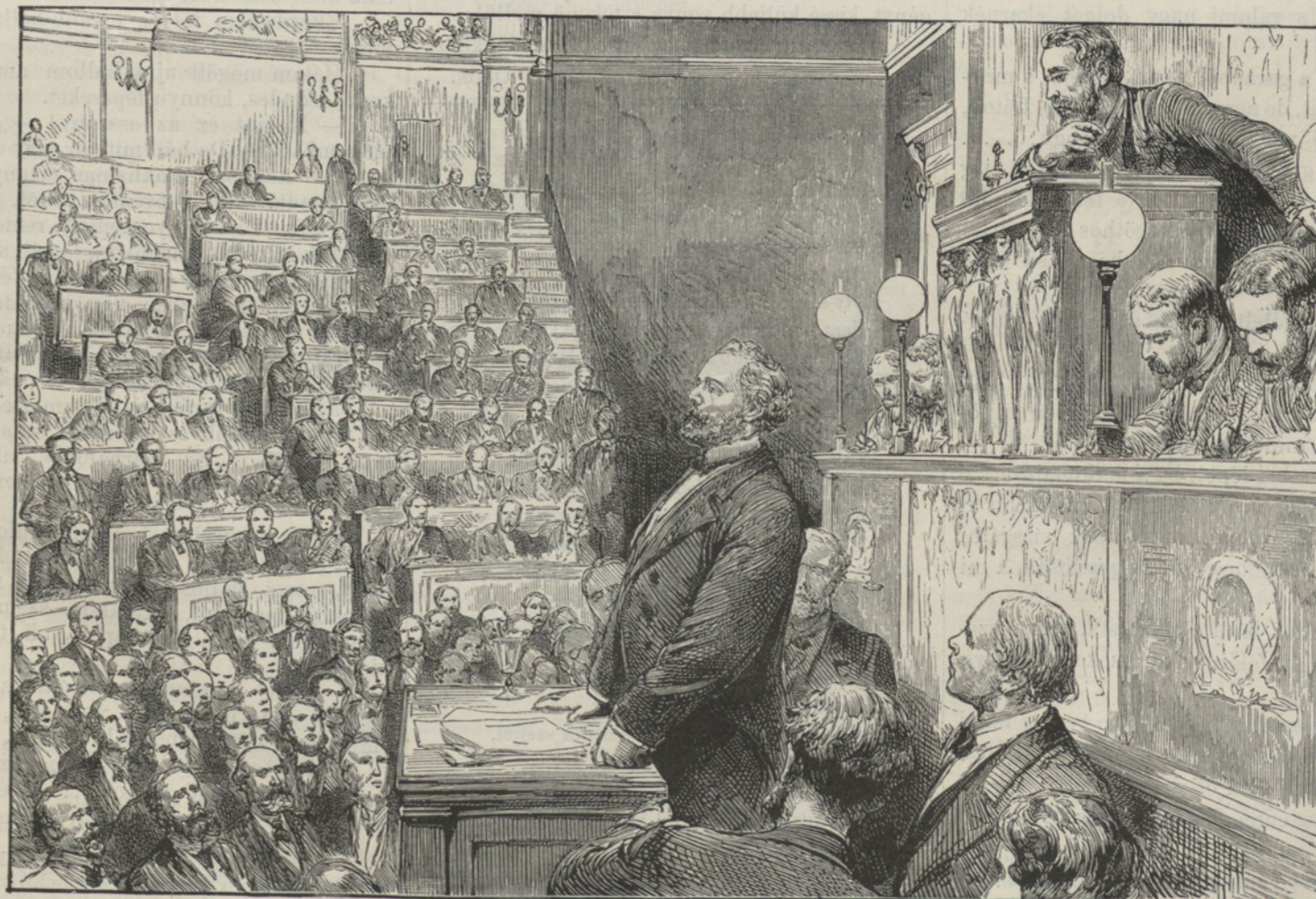
Most is azon gondolkozott a kábitólag zugó nagy kerek fölött, hogy az isten, ha csakugyan nem helyesli ezt a dolgot: miért nem segít valahogy az ő állapotján? Vagy talán akarja?

A felesége lágyan érintette meg a vállát:

— Hallod, Béni! Azért jöttem, édesem, hogy itt vannak mindjárt a szent ünnepek;

GAMBETTA MINT ÜGYVÉD, MIDŐN DELESCLUZET VÉDI A BAUDIN-PÖRBE. (1868. NOV.)

GAMBETTA MINT MINISZTER A KÉPVISELŐHÁZBAN. (1881. NOVEMBER.)

délyű szöske bagy deák elmés ötletein, a kinek az ajkán úgy dagadt a humor, hogy majd ki-csordult. Ez a kedvence az ifjuságnak: Jókai Móricz volt.

Szerettem az ifjuságot, ők is bizalommal viszonzták. A kikkel per te nem voltam, annak «Kedves urambátyám» voltam, ők pedig nekem: «Kedves uram öcsém.» — Ily bizalmas viszonyban voltam Jókai Móriczzal is.

A kacaj a kollégium udvarából kilangzott a kis portáig, melynek küszöbén állva a friss levegőt élveztem.

Egyszerre a piac felől, a paplak kertkerítése mellett, egy fiatal ember közeledik felém. Ruházata viseltes fekete frakk, mellény és pantallón, fején az akkortáiban használt fekete tányéralakú sika, bőrellenzővel. A sika a tarkóra csapva fityeggett, az ellenző a homlokra huzva alig engedé látni a villogó szempárt. Mintha most is látnám sovány, nyulánk alakját.

Hozzám érkezvén — a kis porta küszöbe

az, a kit ő oly melegen szorított keblére: *Petőfi Sándor.*

Petőfi Sándor egy szintársulattal jött Keeskémre. Megelőzte költői híre, — már ekkor közszájon forgott a «Hortobágyi csaplárosné» angyalom.

Nem sok időre olvastuk a szinlapon, hogy a «Miczbán család»-ban Petőfi is játszik. Érdeklődéssel mentünk tömegesen megnézni, hogy a kedvelt költő miként remekel a szinpadon.

Midőn kilépett, olyan érzés szállhatta meg, mint a kénytelen keletlen önkényes ujonczot a glédában; midőn pedig rövid mondókáját elszavalta, leolvastuk arczáról és taglejtéséről a mit gondolnia kellett: «ez a kalitkaélet szűk nekem, — szabadság az én világom.»

BŐSZÖRMÉNYI MIHÁLY.

EGYVELEG.

* A villa használatát régebben csak a 14-ik századig tudták felvinni, midőn V. Károly francia

kus játékot csinálhatunk a telefon segítségével. Asztal alatt rézsodronnyal bevont lágy vasat erősítsünk meg s a sodrony végeit kössük össze egy telefonnal a mellékszobában. Ha valaki a telefonba szól, az az asztal alatt gyenge, egészen kisérteties hangot fogunk hallani. Hogy a hívők ne is gyanakodjanak, az asztalt jól be kell fedni s a sodronyokat elrejtve tartani.

* Kosztházat állított fel egy vállalkozó new-yorki asszony oly madarak számára, melyeknek gazdái New-Yorkból hosszabb időre eltávoznak. A vállalkozás igen jövedelmező volt, mert a szeretett énekeseket igen sokan bízták a nőre. Minden madár számára külön tarifa létezett. Egy kanári lakásért s teljes ellátásért hetenként 20 centet, egy papagáj 40 centet fizet s így tovább.

* Amerikai regény. Jowában egy derék leányt az a szerencsétlenség történt, hogy jegyesét, kit becsületes embernek tartott, lólopás miatt fogásra itélték. Ügyvéde azonban fölbizott s rományt fejezte ki, hogy a férfi szabad lábra fog bocsátani. A szegény leánynak nem volt pénze a per folytatására s kétségbe esve — lovat lopott s ennek árát az utolsó krajczáig oda adta az ügyvédnek.

GAMBETTA HALOTTAS SZOBÁJA (1883. JANUÁR 1).

majd két lábnyi magasan van a föld színe fölött — megállt, s halványbarna arczával felém fordult, merész tekintetét rám függesztette. Éreztem zsongó hangon «jó napot» kívánt, mit én viszonztam. E szokott előzmény után kérdezte: «Itt találhatnám-e a kollégiumban Jókai Móricz urat?»

«Épen ott az udvaron beszélget. Mindjárt ide hívom» — feleltem.

«Uram öcsém! Jókai Móricz ur!» — kiálték az udvar felé. Felém vágta szöske fejét. Kezemmel is intettem, hogy jöjjön. Nem kellett másodszor se kiáltani, sem inteni, szapora léptekkel szalada hozzám.

«Tessék parancsolni, kedves urambátyám.»
«Nem én hívom, hanem itt ez ifju barátunk keresi.» Egy pillanat elég volt meglátni, a kis porta küszöbét átugorni... ölelkezni... csókolódni...

«Szervusz Sándor!... Szervusz Móricz!»...
Csak ezt a négy szót hallottam... Egy pillanattal gyönyörködve néztem a két fiatal ember ölelkezését, de cseppet sem kellett mennem az apróság közzé.

Másnap tudtam meg Jókai Móricztól, hogy

király hagyatékában (1879) először tesznek róla említést. E korban a villa igen kis alakú volt, kétféle ággal s a másik végén kanállal, mely szokás igen sokáig megmaradt. Ujabb a villa használatát sokkal régebbi időkben is képesek vagyunk kimutatni. Paestum mellett régi görög sírban találtak már villát őt ággal, melyek közül egy letört. Ez érdekes emléket jelenleg a nápolyi múzeumban őrzik. Nem érdektelen fölemlíteni, hogy 1581-ben Franciaországban St. Maurban a szerzetesek között nagy verkedés volt a villa használata felett; az öregek egyenesen bünnel tartották azt, abban a véleményben lévén, hogy a husfélélt is csak kézzel kell enni, de végre mégis csak az ifjak pártja győzött.

* Kutató mérő. Hughes, a táviró csegettű föltalálója, többek között külön készüléket talált föl Garfield betegsége alkalmával annak a helynek jelölésére, hol a gyilkos golyóéjt meg lehetne találni. E készüléket most Mac Eóy némi változtatásokkal felhasználta oly czélból, hogy a tenger fenekén kikereste azokat a helyeket, hol ércztárgyak, pl. horony, láncz, torpedó, stb. vannak. A készülék egy tengerbe sülyesztett telefon s ezzel összeköttetésben egy másik telefon a hajó fedélzetén. Midőn az elülyedt telefon valamely ércztárgyhoz közeljut, a hajón levő megcsendül s így a buvároknak könnyebb dolguk van a keresett tárgy előhozatalára.

* Lélekidéző telefon. Igen érdekes spiritiszti-

Völegényét csakugyan fölmentették, de most a leányt itélték el lopás miatt több évi fogságra. A kormányzó az enyhítő körülményeket tekintetbe véve megkegyelmezett a leánynak s így végre sok viszonzatagság után egy pár lett belőlök.

* Uj gabonafajt hozott magával Pratt nevű misszionárius Dél-Amerikából. E Milló-tengeri nevet viselő gabona hasonlít a sorghumhoz és guinea-gabonához, de nagyobb kalásza, kisebb, táplálóbb s hófehér szemű. Magvában több a tápláló erő, mint a búzában, és holdanként 50—100 bushelt terem. Különös előnye, hogy a tengerhez közel a legnagyobb szárazságot is képes kiállani.

* Sajátságos állandó divatkiállítás rendezett be egy berlini hírlap szerkesztője. Fehér bábukat a legújabb divat szerint eredeti szövetekbe öltöztet fel s e bábukat elárusítja s e mellett minden öltöztet mellé színes papírból a legkisebb részletekig pontosan előállított szabás-mintákat készítet, úgy hogy a vevő nemcsak az új divat czélzóságáról alkothat képzetet, de minden öltöztet képes maga is előállítani. A több nagyobb helyiségben levő kiállításon mintegy 400 divat-alak van, nagyobb részt egy negyed életnagyságban. Hogy a divat fejlődése is feltüntetessék, e mintákat naponként megújítják.

VERESCSAGIN VAZUL KÉPKIALLITÁSA A MŰCSARNOKBAN.

A rendkívül érdekes festmények gyűjteményének, mely Európa fővárosaiban tett körutja alkalmával, különösen Bécsben, Berlinben s legutóbb Brüsszelben s egyáltalában mindenütt s a társadalom minden osztályában oly nagy feltűnést keltett, kiállítására ma, vasárnap nyílik meg a sugárúti műcsarnokban. A kiállítási termeket a jelen czélra, világítás és terfoglalás tekintetéből teljesen átalakították. A folyosókat és bejárókat szép keleti szőnyegek borítják, a termek falain a kisebb képek körülaggatvák ázsiai felvad törzsek fegyvereivel, ékszer- és öltönydarabjaival; néhány üvegszekrény is megtelt a Himalaya környékéről szerzett népművek tárgyakkal, melyek az azon vidékekre vonatkozó festményeknek még külön érdekeset kölcsönöznek. Sajnos, hogy a műcsarnok terméi az egész gyűjteménynek befogadására elégteleneknek mutatkoztak. Ugyanazért az ethnografikus jellegű festmények közül néhányat mellőzni kellett; s miهن annyival inkább megnyughatunk, mert az egész tárlat súlypontját mégis főleg a török-orosz háború egyes mozzanatait ábrázoló festményekben kell keresnünk.

Olvadó közönségünk egyébiránt ezuttal nem először találkozik a Verescsagin nevével. Lapunk múlt évi folyamában közöltük egypár kiválóbb művének rajzát, s az elismerés, melylyel a külföldön első föllépését fogadták, azóta mind nagyobb méreket öltött, azon arányban, a mint páratlan eredetiségű festményeinek önálló érdemeivel mind szélesebb körökben megismerkedtek.

Verescsagin részt vett az orosz-török háborúban, s mint Szkobeev tábori karának tagja e véres harc legjelentékenyebb mozzanatainak nemcsak szemtanúja volt, de a főbb jeleneteket hatalmas esztétével meg is örökölte. Nem ugyan hagyományos modorban és dícsőítőleg festvén le az egyes csatákat, díszszelvéket és orosz győzelmeiket, hanem — a mi az orosz udvari köröknek nincs is nagyon inyere — minden hízélgés és előítélet nélkül, részrehatlanul, de egyuttal kiméltelenül rámutatva a háború borzalmaira, habár — mint maga is bevallja — e véres harc izonyu részleteit teljes valódiságukban feltüntetni neki sem sikerült.

Verescsagin igen sokoldalú művész; a szín és alak titkaiban teljesen avatott; neki egyformán sikerül a csata-, állat-, élet- és tájkép, és remekel a legbonyolódottabb építészeti művek esztétésében, a miről a jelen tárlatban szemléltethető festményei fényesen tanuskodnak. Bécsben a közönség tömegesen látogatta a Verescsagin kiállítását, melynek tiszta jövedelmét, mintegy 18,000 frtot, az önzetlen művész a bécsi ágk művészek egyesületének ajánlotta fel. A király is meglátogatta a tárlatot s a jelen volt művész élénk magyarázata mellett hosszasan szemlélte a kiállított festményeket. Hasonló kitüntetésben részesült a művész és műveinek tárlata Berlinben, Drezdában s legutóbb Brüsszelben.

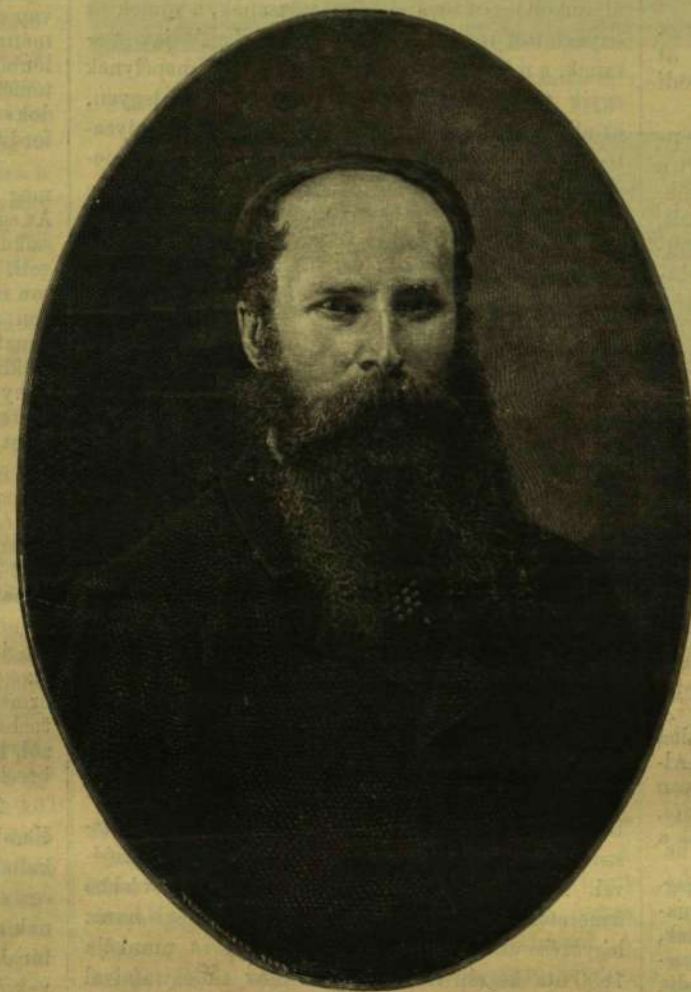
Egyik külföldi bírálója azt írja felőle:

«Igaz: Verescsagin esetje nem kendőzi a valót, nem ismer semmi kiméltet; művészetében állt a hű dicőítés szolgálatában. Festményei kemény próbára teszik ugyan a szemléltető ideget, de oly híven festik a háborút s oly megrázó módon állítják élénk annak borzasztó nyomorát, hogy csak azt kívánjuk: vajha a világ nagyjai, kik palástjuk redőiben hordozzák a béke

és háború sorsát, őt választanák meg udvari festőjökül s hasonló művekből álló egész képtárt festetnének vele, mely naponként arra intse őket, hogy a legvégső szükségig feken tartsák a háború borzasztó furiáját.»

Verescsagin mindenütt igen alacsonyra szabja a belépti díjakat. Ezt elvből teszi, oly czélból, hogy a kevésbé vagyonos néposztály is nagyobb számban látogathassa műveinek kiállítását.

Ezt tette most a műcsarnokban is. Ugyanazért hiszszük, hogy a ma megnyílt tárlatnak

VERESCSAGIN VAZUL.

VERESCSAGIN MŰTERME.

minálunk is állandó és nagyszámú közönsége lesz.

A kiállítás alkalmából egy érdekes füzet jelent meg Verescsagin néhány művének illusztrációjával, magyarázó szöveggel s a művész életirásával, mely utóbbinak főbb adatait jelen ismeretünkbe mi is átveszszük.

Verescsagin *Vaszilievics Vazul* pályafutása igen mozgalmas volt, és számos rendkívüli esemény tette azt szerföltött érdekessé. Kevés ki-váló művész van, ki annyit utazott volna, mint

ő. El lehet mondani róla inkább, mint bárki másról, hogy rettentetlen és fáradhatatlan utazó, ki kész volt bármikor a palettát és az esetet karddal is felcsérelni azért, hogy az első benyomás teljes hűségével adhassa vissza az általa tapasztalt csodás és megkapó jeleneteket, melyekben magának is részt kellett vennie. Annyira tudja magát azonosítani műveivel, oly megrázó igazsággal ábrázolja a háború minden iszonyát, hogy tekintve műveinek mély erkölcsi intencióját: borzalmat kelteni a legnagyobb barbárságot, a háború iránt, — e katonafestő méltán veheti igénybe az emberiség apostolának címét.

Verescsagin Novgorodban született, jelenleg negyven éves. Több fivére volt; egyik, mint tehetséges festő, a harczmezőn esett el az orosz-török háborúban; egy másik, Verescsagin Sándor előkelő tiszt, alezredes a kaukázusi kozák-erzrednél, ugyanazon hadjáratban megsebesült s elhagyva a hadi szolgálatot, a művészt kísérte, s rendezte művei kiállítását. Jelenleg Budapesten van.

A festőnek nincs tisztán orosz-szláv typusa; tatár vér is foly ereiben, mint-hogy nagyatyja egy keresztény tatár leányt vett nőül.

Miután a szent-pétervári tengerészeti iskola részéről 17 éves korában tisztirangot nyert, Verescsagin, dacára családjá ellenzésének, egészen a festészetnek adta magát s a szent-pétervári szem-művészeti tanintézetben lezkeudással kezdte pályáját.

Csak 1863-ban, miután igazi művészi hivatását felismerte, nyújtott neki módott atyja, hogy Berlint, Párist és a pyrenai hegység vidékét meglátoghassa. Ezen utazásának köszönhetőek első festészeti kísérletei.

A következő évben a Kaukázusban találjuk az ifju festőt s kevéssel reá Párisban, hol a hírneves Gérôme műtermébe lépett be s művészi kiképezését a szepművészeti akadémián folytatta.

Ez időből valók első rajzai azon vázlatok után, melyeket kaukázusi utazásáról hozott. Megjegyzendő, hogy Verescsagin sohasem fogadta el tanítóinak azon nézetét, mely szerint a régi mesterek másolásának néhány évet kell szentelni. Mindig azt hitte és hiszi most is, hogy a fiatal festőknek tanulmányozni a képtárakban kell, de rajzolni és festeni csak a természet után.

1867-ben Kaufmann tábornok előkészületeket tett a turkesztáni hadjáratra és meghívta Verescsagint, ki akkor 25 éves volt, hogy legyen kísérője. Szamarkandban, egy maroknyi csapat élén, körülzárva a tulnyomó számú felkelők által, hősi bátorságának fényes tanujelét adta. Egy rendkívül végzetes pillanatban, a mikor az ellenség már a sánczra tüzte zászlaját, Verescsagin rohamra ragadva magával a katonákat, elriasztotta a lázadókat, tetemes veszteséget okozva nekik. E ténye a legmagasabb katonai-rendjellel lett kitüntetve.

Láztól beteg, Verescsagin Párisba tért vissza. 1869-ben Ázsiában barangolt, hol Szibériának keleti legszélső határáig jutott el; egy újabb vidék nyílt meg ott tanulmányainak s alkalmá volt egyszerűsége s a de-portáltak állapotával megismerkedni.

1870-től 1873-ig Verescsagin teljesen festői tevékenységének szentelte magát. Münchenben megtelepedve, ez időtől fogva van alkalma a közönségnek festményeinek érdemét méltatni. Nem sokára rá, Verescsagin Kelet-Indiát utazta át, ugyanazon időben, a mikor a walesi herczeg, de tartózkodott a hivatalos kísérettől, hogy annál jobban tanulmányozhassa a népet. Mind-

azáltal a walesi herceg díszmenetét egy óriási festményen örökítette meg, melyen négy elefánt fordul elő, — életnagyságban. (E festmény rajzát mai számunkban szintén bemutatjuk, egy másik indiai képével együtt, melynek címe: «Az emberevő», s egy emberi hullán lakmározó tigrist tüntet föl — ebéd után.) «Templom belsége Delhiben» a másik rengeteg festménye Verescsaginak, melyet úgy, mint az előbbi, két évi távollét után Párisban, a Maison-Lafitteben épített tágas műtermében festett. A téli műteremhez a nyári van csatolva, mely hengerekben forog s lehetővé teszi, hogy a festő, ha úgy akarja, műtermében s mégis a szabad levegőn dolgozzék.

Meglepette munkájában az orosz-török háború által, a festő Bukuresten és Jassynt át Kisenevbe ment, hol Szkobelew tábornok elővédi hadosztályához csatlakozott.

E hadjáratból van a legérdekesebb képciklusa, melyből ez utal kettőt mutatunk be. «Hószász a Balkánon» címe az egyiknek, melyet Verescsagin azon alkalommal vázolt, midőn Szkobelew a Balkánon átkelt, Konstantinápolyt is megközelítve s a békeajánlatokkal érkező török küldöttséget fogadva. A kép valóságos sarkvidéki jellegű s mutatja azt a sivár nyomorúságot, melynek a katonák téli hadjárat idején kitéve van. A másik kép címe: «Harmadik roham Plevna ellen», melynek magyarázata a következő:

A czár Plevnánál van. Már kétszer ostromolták a várost és nem volt bevehető: most megvirrad az uralkodó születésnapja és Konstantin nagyherceg kijelenti: hogy «ünnepi meglepetésül» be kell venni Plevnát. — A sár térdig ér. Megértetik a nagyherceggel, hogy a katonák elsüllyednek az átázott földön, hogy saját lovak agyongázolják őket. Mindhiába! A parancs az ostromra kiadatik...

Lőtávolságon túl, egy domb tetején, a czár, tábornokait körülvevő, fényes asztal mellett ül: itt adták fel az illatos kávé és jégbehitett pezsgőt. A czár maga poharat emel azokért, kik ma a halálba mennek érte; — a «hurrah»-k, a törökök «Allah, Allah» kiáltásai áthallatszanak hozzá; a távosóvön tisztán kivehető a különböző hadtestek operációi, míg végre a löpor felleg sűrű főtávollal borítja a város csatamezőt.

Huszonöt ezer ember fizette meg életével a «meglepetést», mely dugába dőlt, mert Plevna e harmadik ostromnak is ellenállt, s míg egymást ölték, míg egymás vérében gázoltak a «meglepetés» színészei, a czár makkját szörpölgatve, nyugodtan fogadta hízalgénekei szerencseláncvait, kik hódolva hirdették: mily boldogság a világra nézve, hogy a nagy, a győzedelmes czár megszületett!

Verescsagin szöve eltávolította e képről a lakoma jeleit, de a czár tábornokával ott maradt s a míg a népek öldöklőni fogják egymást és a koronás fők rendíthetetlen nyugalommal fogják nézni: Verescsagin műve fennen fogja hirdetni az égbekiáltó igazságatlanságot...

Verescsagin tökéletes művész, ki megfelel meg ama régi szólásmondásnak is: grandí artísti sont modesti. A világot, lármát, kiüntetésekét kerülve, Verescsagin tisztán feladatának él, s neje híven támogatja törekvéseit. Szíve mélyéig szabadalmú s a népet tartván szem előtt, kiállításként nem a haszonra néz, hanem arra, hogy még a legszegényebbek számára is hozzáférhető legyenek. Mutatja ezt a következő eset is.

Pétevárt egy három rubelnyi belépti díj napon, a midőn a kiállítás különösen látogatott volt, a festő meghallotta, a midőn néhány főtiszt a körülállókhoz magyarázgatta: hogy nem kellene megengedni, hogy a nép e képeket lássa; határozott illoyalítást a czár ellen, őt úgy felmutatni népeinek, katonáinak, mint azon képen: «Plevna előtt.» — Verescsaginak sem kellett több! Másnap ingyen volt látható a kiállítás és több napon át ingyen bemenet mellett szemügyre vehette azt Pétevár minden koldusa!

London, Sz.-Pétervár, Páris, Bécs, Berlin, Hamburg, Drezda és legutóbb Brüsszel, falak közé fogadván Verescsagin kép-ciklusát, a maga egészében itélhették meg benyomásokban oly gazdag s oly lángoló művészi egyéniségét, és mindenütt egyhanguan hódolt a közönség s a kritika az orosz festő műveinek eredetisége, rész felfogása s megkapó igazsága előtt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«Pusztaszer és az ezredéves ünnepély», írta Gondács Benedek, pusztaszeri apát, gyulai lelkész és országgyűlési képviselő. E munkáról szólunk

már s a multkor mutatóvánt is közöltünk belőle. A munkát a Franklin-társulat nyomdájára lehetőséggel állította ki, velin-papíron illusztrációkkal és rajzokkal. A buzgó főpap az ezredéves jubileum alkalmából Pusztaszerre, mint a magyarok első nemzetgyűlésének helyére, mint évezredes alkotmányunk bölcsőjére hívja föl a figyelmet. Ismerteti a hely nevezetesebb multját, leírja jelenlegi helyzetét, közölve térképét, romjainak rajzát, az ásások alkalmával talált tárgyakat, az ősi templom és apátság alapfalainak rajzát; majd a további teendőkre vonatkozó javaslatokkal és tervekkel foglalkozik, nevezetesen: hogy Pusztaszeren az ásások államköltségen tovább folytatassanak, a romok az enyészettől megmentessenek és részben kijavításának, s minthogy az ezredéves emlékünnepeknél egyik főmozzanata Pusztaszeren kell hogy legyen, ez alkalomra a romok fölé egy emléktábla helyeztessék, a környéken levő hét halom a hét vezér nevével neveztessek, a romok körül egy terjedelmes díszkert — park — létesíttessék, s a romok szomszédságában egy kisebb stilszerű emlékkápolna emeltessek; végül pedig az évezredes ünnepély örök emlékeül Budapesten a Gellérthegyben egy magyar dicsőség csarnoka — Pantheon — állíttassék a nemzet nagyjainak megdicsőítésére. A műhöz van mellékelve a magyar Pantheon tervének alaprajza is Czizler Győzőtől, mely a magyar mérnök- és építész-egylet pályadíját nyerte. E mű a magyar nemzetnek van ajánlva, bolti ára 1 frt 50 kr. A tiszta jövedelem fele a pusztaszeri emlékkápolna, a másik fele a magyar Pantheon javára van szánva.

Előfizetést hirdetnek Sátoralja-Ujhelyről Boruth Elemér, Karsa Ferenc és dr. Chyzer Kornél Zemplénmegye alispánjának, Matolai Etelének ily című munkájára: «Visszaemlékezésem honvéd életemre», és Lázár Vilmosnak az aradi fogságban írt «Emlékiratára». Matolai a szabadságharcban hadsegéde volt Lázár Vilmos ezredesnek, s IX. hadtest parancsnokának, s részt vett ama súlyos küzdelmekben, melyeket parányi erő vívott a dukla-kassai hadászati utvonalon az orosz csapatok legnagyobb erejével. A szabadságharc épen ez a része legkevésbé ismeretes. Matolai mindjárt a függetlenségi harc leggyőzele után megírta az eseményeket, s munkája 1850 óta készen van. Lázár Vilmos emlékirataival együtt 20 ívre fog terjedni, a tavasszal jelenik meg, előfizetési ára 2 frt. Ez összeg dr. Chyzer Kornélhoz, Zemplénmegye főorvosához Sátoralja-Ujhelyre küldendő.

«Egy ima», elbeszélés, írta Carmen Sylva, fordította B. Büttner Lina. Érdekes kis könyv, már szerzőjénél fogva is, a ki nem más, mint Erzsébet román királyné. Az elbeszélés igen izlése kis kötetben jelent meg Aigner Lajos kiadásában, s ára 1 frt 20 kr.

«Honka könyve» a címe egy kötet elbeszélésnek, mely Hory Béla kolozsvári írótól jelent meg. Kinek neve a szépirodalmi lapok olvasói előtt nem ismeretlen. Nyolcz elbeszélés van együtt: A korektor. A kit élve temették el. A koponya. A boszu. A velencei nő. A Gellérthegyben. A szomszéd zártszék. A szép postamesterné. — A kötet a Révai-testvérek bizománnyában egy frt-ért kapható.

«A Magas-Tátra, a Szepesség és a szepességiek» című füzet jelent meg Bécsben magyar és német nyelven. Két felolvasás ez, melyeket Heksch Sándor a pozsonyi Toldy-körben tartott, s most hogy két nyelven is megjelent, mint «A fürdő- és utikalauzok» egyik füze, alkalmas lehet, hogy szélesebb körben föl hívja a figyelmet a magyar felvidékre és a Kárpát-egylet működésére, melylyel szintén tüzetesen foglalkozik. A füzet ára 25 kr., s megrendelhető a szerzőnél Bécsben, III. Ungargasse 29.

Folyóiratok. A «Philologiai Közöny» újvi első füze gazdag tartalma. Kardos Albert nagyobb tanulmányt kezd meg benne a XVI század magyar lyrai költészetéről; Boross Gábornak, a hellén költészet egyik alapos ismerőjének «A görög elegia az alexandria korig» című értekezéséből szintén az első részt kapjuk. Rövidebb közlemények: Goldziher Ignácztól «A keleti tanulmányok történetéhez hazánkban a XVII században», dr. Whillocki Henrik-től: «Magyarból átvett cigány szavak»; Háhn Adolf pedig Arany Jánosnak kőrösi tanár korából eredő két bírálatát közli, melyet egy VIII. osztálybeli tanuló szépirodalmi kísérleteire írt. Érdekes a füzet könyvismertető rovat. Ebben Vámbérynek a magyarok eredetéről szóló művéről ketten írnak: Pozder

Károly fiatal orientálta nagy elismeréssel; továbbá ifj. Szinyei József, ki finn-ugor szempontból bírálja Vámbéry nézeteit és nyelvészeti fejtegetését.

Az «Ungarische Revue», melyet Hunfalvy Pál az akadémia segélyezése mellett szerkeszt, januári füzetének első közleményében Arany Jánossal foglalkozik, közli a költő arcképét is, önéletrajzát, és költészetére vonatkozó újabb adatokat. Abel Jenő érdekes cikkben ismerteti Garázda Petrust, a tizenötödik századbéli magyar humanistát, Marczali Henrik pedig «Zur sächsischen Frage in Siebenbürgen» címmel sikkra száll Ziegler Ferdinand német író ellen, ki egy Bécsben kiadott hatszáz lapnyos vastag kötetben intézett új javajszéklést a magyarok zarnoksága által elnyomott szászok érdekében. Mikszáth Kálmántól egy szép kis elbeszélés fordítása van e füzetben, Sturm Albert pedig Mikszáth Kálmánról és műveiről közöl rövid jellemrajzot. Különböző rövid közlemények után végül még egy költemény következik, Arany Jánosnak «A walesi bárdok» című remek balladája, melyet Farkas Miksa fordított németre.

«Idézetek tára» című havi füzeteket indított meg Budapesten Dvorszák János pécsmegyei pap. Az egész csupa idézet lesz a szent könyvekből, klasszikus és modern írásokból. Egyik ezelja — mint fejtegeti, — hogy a tanuló ifjúságnak segédkönyvet nyújtson irodalmi dolgozataik szerkesztésénél. Betűrendben közli a jeles mondatokat, például az akaratra vonatkozókat együtt, először hazai, aztán külföldi írásokból, majd régi klasszikusokból, végül vallási könyvekből. Előfizetheti 3 frtjával egy évre Budapesten, II. kerület Donáti-utca 3. sz. alatt. Egy füzet ára 30 kr.

«A közlekedési eszközök történetéből», mely a posták, vasutak, táviratok, gőzhajók stb. történetét és jelenlegi állapotát tárgyalja számos rajzzal, s Csikvári Jákó szerkeszti, a 25—26. kettős füzet jelent meg, Olaszországra, Görögországra, Japánra vonatkozó közleményekkel. Ára 80 kr.

Kolozsvárt Törös Tivadar szerkesztésében megjelent «Afgánistán Vártán humorisztikus kalendáriuma». Afgánistán tudvaleg a «Bolond Istók» örmény alakja. A naptár nemcsak örményes dialektusban írt leveleket, verseket és elmélkedéseket közöl, hanem a királyhagyományi viszonyokkal és emberekkel is elszelődik. Ára 60 kr.

Pályázat odára. A Katona József szülőházát Kecskeméten díszítendő emléktábla leleplezése alkalmából a rendezendő bizottság pályázatot hirdet egy odára, melynek tárgya hazánk első drámaírójának apoteozisa. Jutalom 20 drb. cs. kir. arany. Határidő 1883. márcz. 15-ike, a mely napig a pályaműveket dr. Szeless József takarékpénztári igazgatóhoz, mint az ünnepélyt rendező bizottság elnökéhez, Kecskemétre küldendők. A nyertes mű az ünnepélyen 1883. április 16-án fel fog olvastatni.

Az akadémia pályázatai. A mult év utolsó napján több pályázat határideje telt le az akadémiánál.

A Telesi-féle jutalomra, melyre most drámák pályáznak, 23 pályamű érkezett. Ezekből kettő vigjáték, tehát nem pályázhatnak. A drámák: Hunyadi László, Rosimund, Lombik, Tugh, Egy sziv története, Bánfi Dénes, A pártos, Bajamonte. Két római, Utolsó szerelem, Légyvitt, Késő ébredés, Mária király. Az egoisták. Harmadik Endre király, A lászóvári gróf, István Bosznia király, Zrinyi Péter, Vál, Sámson, Ajándécs. — A Farkas-Raskó díjra (mely hazafias költeményekre most van kintüve először) 16 vers érkezett: Szózat a zsidókhöz, Tárogató, Elzuggott a vihar, Zsidó fiúk, A gyermekhősök, Ima, Honszeretett fényes könyve, Pusztá előtt, Nemzetiség, Edit, Hazám története, Gr. Telekyhez, A magyar szabadság, Nyaláb romján, Megtagadva, Arany János emlékezete. A Marczibányi-jutalomra egy pályamű érkezett: A magyar szörend elmélete. A Czartoriszky-jutalomra is egy: A magyar-lengyel érintkezés történetéhez. Az Oltványi-jutalomra szintén egy: A magyar Pálos-szerzetesrend története. A Péczy-jutalomra kettő: Adasék elő Bosznia története, Bosznia történelme a legrégebbi időkől a magyar fenhatóság alatt. A Fáy-jutalomra egy: Az európai főbb államok adóügyének történeti fejlődése s jelen állapota, különös tekintettel Magyarországra adóügyének s államháztartásának rendezésére. Az Athenaeum pályázatára (magyar hírlapirodalom története), valamint a Fraknoi-pályázatra (egyházmegye története) és a Vitéz-pályázatra (magyarországi könyvtárak története) pályaművek nem érkeztek. Ellenben a mire az idén nem volt pályázat hirdetve beérkeztek: A Karácsonyi-jutalomra: Előkelő világ, vigjáték. A Nádasdy-jutalomra: Két árva. A feleség utja. Aranka. A Telesi-pályázatra beküldött két vigjáték: Nézd meg az anyját, vedd el a lányát. A szemorvos.

Kétszázötven frank pályadíjat tűznek ki egy kis elbeszélésre a Révai-testvérek, mint a «Jó könyvek» című népies irodalmi vállalat kiadói. Az elbeszélés tárgyának a pálinkaivás káros hatását erkölcsi tanulsággal kell fölmutatni. Terjedelme egy, legfő-

lebb másfél ivnyi lehet a «Jó könyvek» alakjában. A pályamű az év márcziusi utolsó napjáig küldendő be a Révai-testvérekhez, váci-utca 11. sz. A bíráltra Győry Vilmos, Komócsy József és P. Szathmáry Károly vállalkoztak.

Uj zeneművek. A Rózsavölgyi-féle műkereskedésben megjelentek: «Krampusz csárdás», népdalokból zongorára alkalmazta Nagy Zoltán, ára 60 kr.; «Kivildyos-kiviradig», eredeti csárdás, zongorára szerző Szabados Géza, ára 60 kr.

A nemzeti színház első eredeti drámai újdonsága ez évben (jan. 5-dikén) Rákosi Jenőnek négy felvonásos vigjátéka volt, «Ida» címmel. Az újdonságot, melylyel Rákosi hosszú pihenés után ismét visszatér a magasabb drámához, a közönség szívesen fogadta: érdeklődött iránta, részleteit szokatlan figyelemmel részesítette s egy-egy mozzanata tapra is ragadta. Mindezek dacára Ida nem tett mélyebb, sőt igazi hatást sem. Utjában állott ennek szerzője hajlama a szokatlanhoz, mely a reális élet viszonyai közt keresvén problémáját, a különözkhöz vezetete. Béla gróf szerencsétlen volt első házasságában s felesége halála után tizenöt esztendő Páris gyönyörői között fecselel el. Csak akkor lát haza, mikor csecsemő korában nevelőbe dugott leányáról valamiképp gondoskodnia kell. Gondoskodik is, de a lehető legfureszább módon. Anyát keres neki, jó, derék, szerető anyát, a kit nőül vesz, de azzal a kikötéssel, hogy voltaképp mégse legyen egyéb háznál, mint a leány anyja. Ida, egy vadász árva, ki serdülő korában önzetlenül szerette a gróft, rááll az alkura s lesz férjetlen feleség. A közönség azonban nem állt rá; önkénytelenül érezte a föltétel lehetetlenségét, melyen az egész darab épült. A sajátságos házasság folyamában, mely azon végződik, hogy a felek kölcsönösen fölébresztik egymás szerelmét és szétszakítják a laza kötéslevelet, hogy szigorubbat szerkeszzenek, — e házasságnak különösen komolyabb, drámaibb mozzanatai nem bírtak illuziót kelteni a közönségben. A későbbi előadások alkalmával azonban növekedett a hatás s a gyakran erőteljes és költői dialog jobban érvényre emelkedett. Az előadók közül különösen Prielle Kornélia assz. tűnt ki egy jóságos, szeretetreméltó öreg báróné ábrázolásában; mellette Helvey Laura és Csillag Teréz kisasszonyok s Halmi játszottak jelesebben.

Az operánál most ismét Wilné asszony vendégszereplése hódít. Mult szombaton «Hunyadi László»-ban mint Erzsébet királyné lépett föl. Az előadáson a trónörökös pár is megjelent.

A népszínházban e hó 16-án és 17-én francia előadások lesznek. Coquelin híres párisi színész társulata lép föl.

Verescsagin csata-képeinek kiállítása e hó 15-én nyílik meg a műcsarnokban. A festményeket a művész testvére, egy orosz alezredes rendezte el, sötét-vörös bársony függönyzetek közt. Egész külön díszletek veszik körül e kiállítást, a hangulat ébresztésére. Az értékes néprajzi gyűjtemény, fegyverzet és óriási szőnyeg-díszlet érdekelt nagyban emeli,

A walesi herceg Indiában.

UTI KÉPEK INDIÁBÓL. — VERESCAGIN FESTMÉNYEI UTÁN.

Sándor czár Plevna előtt.

Hó-szász a Balkánban.

AZ OROSZ-TÖRÖK HÁBORUBÓL. — VERESCAGIN FESTMÉNYEI UTÁN.

hogy azokat a festő művészi tanulmányai színterén, gyakran nagy pénzdíjzattal szerette. A vilamos világitás emelni fogja a kiállítás sajátosságát. A festő törekvése és ambíciója az, hogy képei iránt ne csak egy vagonosabb töredék, hanem az összes lakosság, az egész közvélemény nyilatkozhatassék. A belépti jegyek árát 30 krajczárra kívánta tétetni, holott a kiállítás költségeinek nagyságáról fogalmat szerezhet az, hogy a szállítmány három vasuti kocsin érkezett, a díszítés majdnem két hete foly, rendkívüli munkaezrel, s a kiállítás ideje alatt 24 elektromos láng fogja árasztani nappali fényét. A festő ezen kívánságának egy legújabbán Agrából érkezett levelelben is kifejezést adott, szívére kötve öcsésének, hogy a belépti díjat a helyi viszonyokhoz mérve, lehetőleg olcsóra szabja meg.

munkálkodást. Azután Fraknoi főtítkár tett jelentést a beérkezett pályaművekről. Következett erre az első osztály ülése, Szász Károly elnöklele alatt s két érdekes felolvasással.

Hunfalvy Pál felolvasása «Ugor vagy török-tatár eredeti-e a magyar» válasz volt Vámbérynek a magyarok eredetéről szóló művére. Hunfalvy a hunnok nemzetségeinek bebizonyítását leletetlennek tartja, s azt hiszi, hogy ha az átment a magyarok vérébe, hogy a magyarság a hunnok utódja, ez a baj a vérben van, mely beteges állapotokat idéz elő. Hunfalvy elbeszélte, hogy midőn az ötvenes évek közepén ő a finn atyafiság kérdését tárgyalta, magyar tudós is volt, ki ezen megütöztött s azt a híret táplálta, hogy Hunfalvyt tán az osztrák kormány vesztette meg a nemzet hitelének tudományos uton való csökkentése végett. Vámbéry három okból vitatja a török rokonságot s e három okot sorba vette Hunfalvy. Első ok az, hogy minden bi-

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 8-án tartotta ez évben első ülését. Először összes ülés volt, melyen gróf Lónyay elnökölt, röviden üdvözölve a tagokat és kívánva az eredményes

Az emberevő.

Alexandria nagy bombázata és a tömeges kivándorlás Kairóból

okozták, hogy az angol-egyiptomi társaság összes áruát Alexandriából és Kairóból Lloyd-gőzös által Triesztbe s onnan vasúton Bécsbe szállította. Bécsben pedig 2 házban 8151 rakasz legfinomabb angol, francia és osztrák árukat rakatolt le engedéllyel. Ezen árukat, minthogy egy részük hibás lett, azaz megszakított, összenyomott, megkopott, megtörtött, valódi értéküknek 1/3-át csak adták el azonnal az és ezéla kirendelt bécsi kereskedelmi ház felügyelete alatt. — Még a hibátlan, sértetlen, tiszta áru is, valódi értéküknek 1/2-át csak árán árultatnak el, csakhogy minden pénzéért tétessék, mert a társaságnak nincs többé szándékában, fizetnie Alexandriában és Egyiptomban ismét megnyitni.

SZEGÉNY ÉS GAZDAG.

mindenki siessen vásárolni azt, ami csak vásárolható, még az ic, kinek sem mire sines szüksége; ezen bizonyára olcsó ár mellett bárki is e tárgykat vagy ismét eladhatja jó haszon mellett, vagy illó alkalommal saját használatára fordíthatja. Mindenki, kinek biztatlansága van, minden fiatal ember, minden menyasszony, minden családtagja vagy anyja, minden kereskedő, orvos, g zdkodó, pap, munkás, akár alacsony, akár magas, mindenki talál csaknem ingyen valamit; nagyon czélszerű, mindjárt ezen óriási önkéntes elárúsítás elején magát ellátni, míg szép választék áll rendelkezésre. Gondoskodva van arról is, hogy mindaz, mi 8 nap letelése előtt nem tetszik, kifogás nélkül becserelessék.

6568 darab lepedő jó súlyos bőrvászonból, teljes, legnagyobb ágyra is alkalmas, valószínűleg osztrák, darabonként csak 1 frt 38 kr-ért adatik el.

12,000 garnitúr gobelin terítő, állván 2 legfinomabb ágyszerből és egy asztalterítőből, bárony botokkal, pompás kivitelű színvegyékben készletünk, azaz mind a 3 db összesen csak 7 frt 75 kr.

5000 darab Prima-barchent, legmehebb gyártmány, mely létezik, divatbarchent, 30 rőfös, kék, fehér, barna, csak 5 frt 75 kr. törös csukós, kockás csak 6 frt 75 kr. Nincs a világon jobb, olcsóbb és praktikusabb, mint a barchentek, melyek fehérműnek ruháknak, szoknyáknak, öltözeteknek, garderoob-oknak elegáns és divatosan használhatónak.

1280 tuozat asztali készlet áll: legfinomabb virágokkal színezett damaszt szervietből és egy nagy legfinomabb hozzáálló abroszból 12 szomsz. részre. Ezen készlet valóban minden családnak nélkülözhetetlen, és kerül valamennyi, összesen 12 szerviet és egy abrosz csak 2 frt 85 kr-ba.

2200 tuozat selyem-zsebkendő legsúlyosabb lyoni selyemből, minden színben, egy csöbbe jutott francia selyem-gyártól átlagos árban átvéve. Minden darab más színű; előbbi ára 8 frt, most csak tuozatonként 3 frt 85 kr. Ezen kendők mint nélkülözhetlen nyak-kendő is használhatók.

8400 darab kanavász ágynemű keszesség mellett 25 rőfös. Mosható és luhozható, valamennyi divatos színekben: kék, barna, vörös, sárga, nagy és kis kockás, piros kockás csak 4 frt 40 kr.

2000 darab igen nagy házivászon Rumburgból és Sternbergből való Harminczrőfös, a legjobb s valóban a legkülönzettebb szövét minden házza néve. A kitűnő minőségért írásbeli kezesség vállalatik. E vászon által mindenki elte-z ragadhatja. Darabonként csak 5 frt 50 kr. Mesés olcsóság.

Farsangi ajándéku! 1000 tuozat selyemharisnya mind-n színben, vörösbén, kékbén, zöldbén, mérszínben, csíkosban, legelső szepségűk. Tuozatonként 3 frt 25 kr.

1500 tuozat oachmirkendő, 1/2 nagyságu, urak részére nyak-kendőnek, hölgyek részére fekete való kendőknek használható. Török miniatk a fölötté csinosak; 75 kr. dbonként.

600 tuozat női alsó szoknya vörösbén, csíkosban, díszes és csipkés, tel nagyon szép. Dbonként 1 frt 50 kr.

3250 drb fölötté elegans női szoknya híres, himzett szövétből, mesés olcsó, legzöltszerűbb és legkülönzettebb ruhadarab minden nőnek, darabonként csak 1 frt 50 kr. minden nagyságban mértékbeállítás nélkül.

2385 darab háló-szőrme-ing uraknak és hölgyeknek, bizonyára és igazán egyedül őszér meghülés ellen; ki egészségét szereti, okvetlen rendeljen ily csodálatot. Ára darabonként 1 frt 50 kr.

1000 tuozat legfinomabb batiztkendő, mindenféle mintában és színben egy mint: narancs, kávébarna, fehér pettyű, különböző alakokkal és olasz tájképekkel; tuozatonként 1 frt 20 kr., mesés olcsóságú áron.

2500 tuozat Shirting ing legelső rendű vászon-shirtingből, vagy sima, fehér oxford-uraknak, vagy pompásan himzeve nőeknek. Ép ily pompásan himzett éjjeli corsesetek himzett női nadrágok, uri nadrágok, alsó szoknyák, valamint mindennemű fehérműk nehéző nyűstös barchentből darabonként, minden kapacitás által meszeszerűnek elismert olcsó, söt potomáron 1 frt 35 kr.-ért kapható.

2688 darab oxford, 30 rőfös. Ezen oxfordok legfinomabb minőségűek s legszebb mintájuk, uri tucok stb. nélkülözhetetlenek, minden háznál igen hasznosak. Ára dbonként 5 frt 50 kr. Csodálatos olcsó.

4356 darab damaszt törülköző 30 rőfösök, legfinomabb minőségben. Előbbi 15 frt, most csak 4.80.

6833 darab törülköző 1 tuozat készben, beszegeve, törülközők rojtokkal, szines szállel, pompás szépségűek. Tuozatonként előbb 12 frt, most csak 3 frt 70 kr.

9000 darab legfinomabb chiffon 1 db 49 rőf, 1/2 szélességű, előbb 20 frt, most dbja 9 frt, még soha-soha létezett.

1600 mü-gyapju-ing. Nélkülözhetlen hideg, nedves időben. Ára darabonként 1 frt.

900 mü-gyapju-nadrág, biztos őszér meghülés ellen. Ára darabonként 1 frt 25 kr.

2000 tuozat mü-gyapju-harisnya. Viz és hidegtől áthatolatlan. 6 pár 2 forint.

400 tuozat mü-gyapju női-harisnya, a csipőgőz 3 pár 2 frt. Ezen összes ruhadarabok ki vannak tűntetve, a testet mindig egyenlő hőmérsékletben tartják, tehát legelőbb és legbiztosabb őszér meghülés ellen. 3000 darab kötszövet ing vagy alsó ing. Egyedüli és legbiztosabb őszér meghülés ellen. A meztelen testen viselendő. Mindenkié néve följelölte fontos. Ára 1 frt 10 kr. Mindenki rendeljen ily csodálatot.

2180 tuozat angol szab. ezüsttálca legfinomabbban díszítve, nagy, 8 darab csak 1 frt 75 kr. Fontos vendéglősök, kávéháznak, magnósok stb részére.

5400 darab szalon gyertyatartó szabadalmazott ezüst-oxgydől, keszesség mellett. Színeit általában megtartja. Legfinomabb góth facon. Előbb 5 frt most párja 1.15 kr. Hendkívül olcsó.

6200 darab czukorszelenéze ezüsttel befuttatott fedéllel és tálcza szabadalmazott ezüstből, darabonként csak 1.20 kr.

100 darab tajt szivar-zipka valódi, legfinomabb tajtból, megelső florentini műfajgyapjúkkal és valóli borostyánkő tűzmentővel, legfinomabb báronyotokban, előbb 8 frt most csak 1 frt 50 kr. holott egyedül a tok is majdnem ép annyira. Fölötté érdekes minden dohányzóknak.

5300 darab szivarkaszipka valódi tajtból, legfinomabb borostyánkővel és legszebb faragványú különféle alakokkal. Báronyynal bélelt bőrtokkal egyéni darabja 80 kr.

3834 darab henger zseb-óra legfinomabb francz. arany-double-ból, pontosan szabályozva, előbb 14 frt, most csak 4 frt 95 kr. Fölötté elegáns darab, keszesség 5 évi pontos járásért.

500 francia ágypaplan, legfinomabb gyapjubarabonként 1.35 kr. nélkülözhetlen minden háztartásnál; utazóknak legjobban ajánlható; vélelem a hideg és nedvesség ellen; finoman fűzve; előbb 12 frt; most csak 2 frt 2.75.

1400 tuozat amerikai selyem harisnya, A legelsőszépségűbb viselet, mivel a lábát kellemesen hűti és a lábizomságot kellemesen magába szívja. Előbb 12 pár 12 frt, most 3 pár csupán 1 frt 20 kr. Még soha nem létezett.

2325 drb remontoir-óra, 15 valódi köre kitűnően és legpontosabban szabályozva, előbb 21 frt most csak 8 frt 50 kr. A tokok legfinomabb ezüst-álmányból valóak s meszesettek, 1/2 évi keszesség.

500 tuozat női alsó szoknya nehéző angol posztóból, szines plissével s legfinomabb pamut és pluche-hímzéssel. Meglepo szépségű, teljesen kész, minden nőnek illik, első minőségű, csak 2 frt 60 kr. dbonként, aranyhímzéssel 2 frt 90 kr.

Női ruháknak leginkább használható 500 db legfinomabb flanel minden színben és mintában. 10 m. hosszú, 1 m. széles. Egy ruha előállításához, a legkövebb nő részére is elegendős, csak 4 frt 25 kr. dbonként.

1400 darab valódi remontoir-óra valódi 13 próbás fémjelzett ezüstből a fülön felhuzható kules nélkül, óra-mutató készülékkel és valódi szabádmazott álmány-művel, másodperczre szabályozva, hihetetlen, valóban még soha sem létezett olcsó áron, előbb 35 frt, most csak 14 frt 80 kr.

1500 tuozat patent ezüst evő-kanál, legsúlyosabb áru, örökké fehér marad. E kanalak valódi 13 latos ezüst-kanalaknál nem különbözethetők meg, előbb 8 frt, most mind a 12 drb evő-kanál csak 2-50 kr és 12 drb kávé-kanál előbb 4 frt, most csak 1-20 kr. különösen ajánlható.

6000 darab dohánzó pipa finom műtájtól, pompás valódi chinézesteknikával darabonként 1.35 kr. nélkülözhetlen minden dohánzóknak. Nagyan elárúsított 10 százalék engedményben részesülnek.

2180 tuozat angol szab. ezüsttálca legfinomabbban díszítve, nagy, 8 darab csak 1 frt 75 kr. Fontos vendéglősök, kávéháznak, magnósok stb részére.

5400 darab szalon gyertyatartó szabadalmazott ezüst-oxgydől, keszesség mellett. Színeit általában megtartja. Legfinomabb góth facon. Előbb 5 frt most párja 1.15 kr. Hendkívül olcsó.

6200 darab czukorszelenéze ezüsttel befuttatott fedéllel és tálcza szabadalmazott ezüstből, darabonként csak 1.20 kr.

100 darab tajt szivar-zipka valódi, legfinomabb tajtból, megelső florentini műfajgyapjúkkal és valóli borostyánkő tűzmentővel, legfinomabb báronyotokban, előbb 8 frt most csak 1 frt 50 kr. holott egyedül a tok is majdnem ép annyira. Fölötté érdekes minden dohányzóknak.

5300 darab szivarkaszipka valódi tajtból, legfinomabb borostyánkővel és legszebb faragványú különféle alakokkal. Báronyynal bélelt bőrtokkal egyéni darabja 80 kr.

3834 darab henger zseb-óra legfinomabb francz. arany-double-ból, pontosan szabályozva, előbb 14 frt, most csak 4 frt 95 kr. Fölötté elegáns darab, keszesség 5 évi pontos járásért.

500 francia ágypaplan, legfinomabb gyapjubarabonként 1.35 kr. nélkülözhetlen minden háztartásnál; utazóknak legjobban ajánlható; vélelem a hideg és nedvesség ellen; finoman fűzve; előbb 12 frt; most csak 2 frt 2.75.

2180 tuozat angol szab. ezüsttálca legfinomabbban díszítve, nagy, 8 darab csak 1 frt 75 kr. Fontos vendéglősök, kávéháznak, magnósok stb részére.

5400 darab szalon gyertyatartó szabadalmazott ezüst-oxgydől, keszesség mellett. Színeit általában megtartja. Legfinomabb góth facon. Előbb 5 frt most párja 1.15 kr. Hendkívül olcsó.

6200 darab czukorszelenéze ezüsttel befuttatott fedéllel és tálcza szabadalmazott ezüstből, darabonként csak 1.20 kr.

100 darab tajt szivar-zipka valódi, legfinomabb tajtból, megelső florentini műfajgyapjúkkal és valóli borostyánkő tűzmentővel, legfinomabb báronyotokban, előbb 8 frt most csak 1 frt 50 kr. holott egyedül a tok is majdnem ép annyira. Fölötté érdekes minden dohányzóknak.

5300 darab szivarkaszipka valódi tajtból, legfinomabb borostyánkővel és legszebb faragványú különféle alakokkal. Báronyynal bélelt bőrtokkal egyéni darabja 80 kr.

3834 darab henger zseb-óra legfinomabb francz. arany-double-ból, pontosan szabályozva, előbb 14 frt, most csak 4 frt 95 kr. Fölötté elegáns darab, keszesség 5 évi pontos járásért.

500 francia ágypaplan, legfinomabb gyapjubarabonként 1.35 kr. nélkülözhetlen minden háztartásnál; utazóknak legjobban ajánlható; vélelem a hideg és nedvesség ellen; finoman fűzve; előbb 12 frt; most csak 2 frt 2.75.

2180 tuozat angol szab. ezüsttálca legfinomabbban díszítve, nagy, 8 darab csak 1 frt 75 kr. Fontos vendéglősök, kávéháznak, magnósok stb részére.

5400 darab szalon gyertyatartó szabadalmazott ezüst-oxgydől, keszesség mellett. Színeit általában megtartja. Legfinomabb góth facon. Előbb 5 frt most párja 1.15 kr. Hendkívül olcsó.

6200 darab czukorszelenéze ezüsttel befuttatott fedéllel és tálcza szabadalmazott ezüstből, darabonként csak 1.20 kr.

100 darab tajt szivar-zipka valódi, legfinomabb tajtból, megelső florentini műfajgyapjúkkal és valóli borostyánkő tűzmentővel, legfinomabb báronyotokban, előbb 8 frt most csak 1 frt 50 kr. holott egyedül a tok is majdnem ép annyira. Fölötté érdekes minden dohányzóknak.

5300 darab szivarkaszipka valódi tajtból, legfinomabb borostyánkővel és legszebb faragványú különféle alakokkal. Báronyynal bélelt bőrtokkal egyéni darabja 80 kr.

3834 darab henger zseb-óra legfinomabb francz. arany-double-ból, pontosan szabályozva, előbb 14 frt, most csak 4 frt 95 kr. Fölötté elegáns darab, keszesség 5 évi pontos járásért.

500 francia ágypaplan, legfinomabb gyapjubarabonként 1.35 kr. nélkülözhetlen minden háztartásnál; utazóknak legjobban ajánlható; vélelem a hideg és nedvesség ellen; finoman fűzve; előbb 12 frt; most csak 2 frt 2.75.

2180 tuozat angol szab. ezüsttálca legfinomabbban díszítve, nagy, 8 darab csak 1 frt 75 kr. Fontos vendéglősök, kávéháznak, magnósok stb részére.

5400 darab szalon gyertyatartó szabadalmazott ezüst-oxgydől, keszesség mellett. Színeit általában megtartja. Legfinomabb góth facon. Előbb 5 frt most párja 1.15 kr. Hendkívül olcsó.

6200 darab czukorszelenéze ezüsttel befuttatott fedéllel és tálcza szabadalmazott ezüstből, darabonként csak 1.20 kr.

100 darab tajt szivar-zipka valódi, legfinomabb tajtból, megelső florentini műfajgyapjúkkal és valóli borostyánkő tűzmentővel, legfinomabb báronyotokban, előbb 8 frt most csak 1 frt 50 kr. holott egyedül a tok is majdnem ép annyira. Fölötté érdekes minden dohányzóknak.

5300 darab szivarkaszipka valódi tajtból, legfinomabb borostyánkővel és legszebb faragványú különféle alakokkal. Báronyynal bélelt bőrtokkal egyéni darabja 80 kr.

3834 darab henger zseb-óra legfinomabb francz. arany-double-ból, pontosan szabályozva, előbb 14 frt, most csak 4 frt 95 kr. Fölötté elegáns darab, keszesség 5 évi pontos járásért.

500 francia ágypaplan, legfinomabb gyapjubarabonként 1.35 kr. nélkülözhetlen minden háztartásnál; utazóknak legjobban ajánlható; vélelem a hideg és nedvesség ellen; finoman fűzve; előbb 12 frt; most csak 2 frt 2.75.

2180 tuozat angol szab. ezüsttálca legfinomabbban díszítve, nagy, 8 darab csak 1 frt 75 kr. Fontos vendéglősök, kávéháznak, magnósok stb részére.

5400 darab szalon gyertyatartó szabadalmazott ezüst-oxgydől, keszesség mellett. Színeit általában megtartja. Legfinomabb góth facon. Előbb 5 frt most párja 1.15 kr. Hendkívül olcsó.

6200 darab czukorszelenéze ezüsttel befuttatott fedéllel és tálcza szabadalmazott ezüstből, darabonként csak 1.20 kr.

100 darab tajt szivar-zipka valódi, legfinomabb tajtból, megelső florentini műfajgyapjúkkal és valóli borostyánkő tűzmentővel, legfinomabb báronyotokban, előbb 8 frt most csak 1 frt 50 kr. holott egyedül a tok is majdnem ép annyira. Fölötté érdekes minden dohányzóknak.

5300 darab szivarkaszipka valódi tajtból, legfinomabb borostyánkővel és legszebb faragványú különféle alakokkal. Báronyynal bélelt bőrtokkal egyéni darabja 80 kr.

3834 darab henger zseb-óra legfinomabb francz. arany-double-ból, pontosan szabályozva, előbb 14 frt, most csak 4 frt 95 kr. Fölötté elegáns darab, keszesség 5 évi pontos járásért.

500 francia ágypaplan, legfinomabb gyapjubarabonként 1.35 kr. nélkülözhetlen minden háztartásnál; utazóknak legjobban ajánlható; vélelem a hideg és nedvesség ellen; finoman fűzve; előbb 12 frt; most csak 2 frt 2.75.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest egyetem-tuza 4-ik szám.)

3-ik szám 1883. BUDAPEST, JANUÁR 21. XXX. évfolyam.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt, POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre 6 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 8 frt, félévre 4 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt, félévre 3 frt. Külföldi előfizetőkhez a postai költség megfizetésétől vitellől is csatlakozandó.

CHANZY TÁBORNOK.

(1828—1883.)

A TÖRTÉNELEMBEN föltűnőleg ritka a példa arra, hogy egy magasb hivatusú egyéniséget, mielőtt föladatát teljesítette volna, próza természetesen halál, hirtelen és otromba módon, pályafutása derekán ragadjon ki a földi életből. Valami igen nevezetes esetre alig is emlékszünk hirtelenében. Szinte hajlandók vagyunk babonássá lenni, midőn látjuk, hogy ezer évek annyi nagy alakjai fölött, mennyi folytonos veszély közt, mily istencsoda örködött egész odáig, míg föladatukat befejezték, vagy legalább azt — meglődtették, hogy azután már mintegy magától oda ért a czélhoz. Cavour is korán halt meg, de az általa kezdett műnek halála már semmit se derogált. Caesar, Napoleon a zenthig értek, tovább nem mehettek; mennyirevel fenséges, költőibb alakok így, mintha megvénylve második gyerekként, nyárspolgári halállal mulnak ki. Bismarckot, Vilmost, Moltkét szinte a második gyerekkorig tartotta fönn a gondviselés ép erőben, hogy végrehajtsák ősz fűrtökkel azt az óriási művet, melyre a képességet, hivatást senki sem gyanította bennük még akkor sem, mikor már vénülni kezdtek.

És Gabetta meghal pályája közepén, Chanzy annak kezdetén. Az előbbi már ugyan sokkal nagyobb volt, de az utóbbiban meg szinte több remény csiréja fagyott el, mint az előbbiben. Gabettnak nagyobb volt a multja, Chanzynak talán nagyobb lehetett volna jövője. A mikor az utolsó évrre, a diadalmas ágyuk hangja tudóröghette volna Demosthenes hangját, a hadvezér aligha nagyobb, hatalmasabb nem lett volna a szónoknál. Mert háboruban nagy tényező a körülmény, ha van az egész nemzetnek, a hadseregnek egy olyan embere, a kiről elhitette magával, hogy annak vezérelete alatt győznie kell. Egy hadvezéri eszmény, a kinek megjelenése ugy hat rá, mintha egy hatalmas Rákóczi-induló harsanna meg a háta mögött a legelhatározóbb pillanatban. Az ilyen már aztán felényi taktikával is győz, mert a merre jár, a hadtömegekre mint a futó tűz ragad a lelkesedés, és ez előrohán, föltarthatlan oszlopok lökeme sorba döntögeti le az ellenség megbomlott rendjeit. Chanzy már ilyen volt Franciaországban, s mint ilyen biztosította a hadsereg egységét egy-

felől a köztársaságnak, és másfelől a nagy — megtorlási — celekménynek. Ő, ugy lehet, pótolhatta volna Gabettaét is idővel, a legnehezebb napokban, míg Gabetta nem pótolhatta volna Chanzyt. Ő, már kivált Gabetta halála után, a polgári és katonai hatalom egységének biztosítékul volt tekinthető, s ekként, a szempontokból kiindulva, kinosan nehéző mérlegelni a veszteség nagyságát, mely a francia nemzetet két jeles embere halálában érte...

Gabetta halálának híre még élénk rezgésben tartá a francia köztársaság hiveinek szíveideit, még ott volt kiterítve a ravatalon, elhorvita koszorúk ezreitől, midőn egy újabb gyászír döbönté meg Párist és Franciaországot, annál fájdalmasabbán, mert oly közel esett egymáshoz a két halálozás. Január 1-én Gabetta, 5-én Chanzy. Amaz a legnagyobb republikánus polgár, ez a legítézebb republikánus katona. Amabban kettő tört a köztársaság karja, ebben kettő tört kardja.

Chanzy tábornokot Gabetta hozta elő az

CHANZY TÁBORNOK.